

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Sammanfattning

Civilutskottet behandlar i betänkandet förslag i budgetpropositionen för budgetåret 2013 (prop. 2012/13:1) som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik tillsammans med de motionsförslag i anknytande frågor som väckts under årets allmänna motionstid.

Förslagen i propositionen avser anslagsfördelningen inom utgiftsområdet och vissa bemyndiganden inom det bostadspolitiska området. Vidare behandlas ett förslag i propositionen om en ändring i hyreslagen. Detta förslag avser överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter (s.k. presumptionshyror). Förslagen i de motioner som behandlas i betänkandet avser dessutom en rad frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning. Det gäller bl.a. frågor om bostadspolitikens inriktning, kommunernas bostadsförsörjningsansvar och den kommunala konsumentvägledningen.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om anslagen för 2013 för utgiftsområde 18 samt regeringens förslag om vissa bemyndiganden och om en ändring i hyreslagen.

Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks. Utskottet hänvisar i flertalet av dessa frågor till sina tidigare ställningstaganden och till olika regeringsuppdrag inom de aktuella områdena.

I betänkandet finns 23 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Reservationerna avser flertalet av de frågor som behandlas i betänkandet.

När det gäller anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 – utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1 – har ledamöterna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet avstått från att delta i utskottets beslut. De har i särskilda yttranden redovisat sin syn på bl.a. anslagen inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Utskottets överväganden	9
Inledning	9
Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18	9
Bemyndiganden avseende kreditgarantier	16
Överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter	17
Bostadspolitiskt mål	19
Mål för bostadsproduktionen	20
Bostadspolitikens inriktning	21
Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande	27
Kreditgarantier för upprustning	28
Svaga bostadsmarknader	30
Kommunernas bostadsförsörjningsansvar	33
Kommunal bostadsförmedling	36
Kommunal hyresgaranti	37
Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag	39
Konsumentpolitiskt mål	41
Konsumentvägledning	42
Reservationer	47
1. Överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter, punkt 3 (MP, V)	47
2. Bostadspolitiskt mål, punkt 4 (S, MP, V)	48
3. Mål för bostadsproduktionen, punkt 5 (V)	49
4. Bostadspolitikens inriktning, punkt 6 (S)	49
5. Bostadspolitikens inriktning, punkt 6 (MP)	51
6. Bostadspolitikens inriktning, punkt 6 (V)	54
7. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande, punkt 7 – motiveringen (S)	56
8. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande, punkt 7 – motiveringen (MP)	56
9. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande, punkt 7 – motiveringen (V)	57
10. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 (S)	57
11. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 (MP)	58
12. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 – motiveringen (SD)	59
13. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 – motiveringen (V)	59
14. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (S, MP)	60
15. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (V)	61
16. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 10 (S)	62
17. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 10 (MP)	63
18. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 10 (V)	64
19. Kommunal bostadsförmedling, punkt 11 (S, MP, V)	65
20. Kommunal hyresgaranti, punkt 12 (V)	66

21. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 13 (V)	67
22. Konsumentpolitiskt mål, punkt 14 (S, MP, V)	68
23. Konsumentvägledning, punkt 15 (S, MP, V)	70
Särskilda yttranden	72
1. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S)	72
2. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (MP)	74
3. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD)	76
4. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)	78
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	81
Propositionen	81
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	82
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	89
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	90
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	91
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets lagförslag	93

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18

- a) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2014–2021.
- b) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Innovativt byggande ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2014–2017.
- c) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2014 och 2015.
- d) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2014–2017.
- e) Riksdagen anvisar för budgetåret 2013 ramanslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt utskottets förslag i bilaga 3.
Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 18 punkterna 6, 7 och 10–12 samt avslår motionerna 2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 20, 2012/13:C356 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1, 2012/13:C361 av Carina Herrstedt m.fl. (SD), 2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 3, 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2 och 15, 2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1, 2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4 samt 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkandena 2 och 6.

2. Bemyndiganden avseende kreditgarantier

- a) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor.

b) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 18 punkterna 8 och 9.

3. Överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 5 till lag om ändring i jordabalken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 18 punkt 2 i denna del och avslår motionerna

2012/13:C356 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 i denna del och 2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del.

Reservation 1 (MP, V)

4. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 2 (S, MP, V)

5. Mål för bostadsproduktionen

Riksdagen avslår motion

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 3 (V)

6. Bostadspolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C234 av Elin Lundgren (S),

2012/13:C256 av Pia Nilsson m.fl. (S),

2012/13:C268 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2012/13:C280 av Christer Akej (M),

2012/13:C328 av Pyry Niemi m.fl. (S),

2012/13:C346 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2012/13:C353 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1,

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 11,

2012/13:C392 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 30,

2012/13:C411 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2012/13:Ub509 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4 och

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 30.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (MP)

Reservation 6 (V)

7. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C237 av Christina Karlsson och Ingemar Nilsson (båda S),

2012/13:C329 av Agneta Gille m.fl. (S),

2012/13:C404 av Kenneth G Forslund m.fl. (S) och

2012/13:A356 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 7 (S) – motiveringen

Reservation 8 (MP) – motiveringen

Reservation 9 (V) – motiveringen

8. Kreditgarantier för upprustning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Fi302 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 17,

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5 och

2012/13:C399 av Peter Johnsson (S).

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (MP)

Reservation 12 (SD) – motiveringen

Reservation 13 (V) – motiveringen

9. Svaga bostadsmarknader

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C370 av Isak From m.fl. (S),

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 12 samt

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9.

Reservation 14 (S, MP)

Reservation 15 (V)

10. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 12,

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6 och 28,

2012/13:C447 av Jan Lindholm (MP) och

2012/13:So596 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkandena 5 och 6.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (MP)

Reservation 18 (V)

11. Kommunal bostadsförmedling

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C365 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 13 och 14,

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 27 samt

2012/13:C409 av Jörgen Hellman m.fl. (S).

Reservation 19 (S, MP, V)

12. Kommunal hyresgaranti

Riksdagen avslår motion

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29.

Reservation 20 (V)

13. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C334 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) och

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4 och 31.

Reservation 21 (V)

14. Konsumentpolitiskt mål

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkande 1,

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 22 (S, MP, V)

15. Konsumentvägledning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C338 av Marie Nordén (S),

2012/13:C371 av Tomas Eneroth m.fl. (S),

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8,

2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 4 och

2012/13:C448 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP).

Reservation 23 (S, MP, V)

Stockholm den 20 november 2012

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S)¹, Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Anti Avsan (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Hillevi Larsson (S)², Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S)³, Katarina Köhler (S)⁴, Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S)⁵, Jessika Vilhelmsson (M), Otto von Arnold (KD), Carina Herrstedt (SD)⁶, Lars Eriksson (S)⁷, Agneta Börjesson (MP)⁸ och Amineh Kakabaveh (V)⁹.

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar civilutskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1) inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. De aktuella förslagen i propositionen avser anslagsfördelningen inom utgiftsområdet och vissa bemyndiganden för regeringen.

I den del av budgetpropositionen som remitterats till civilutskottet lägger regeringen även fram flera lagförslag. Dessa lagförslag avser dels förändrade regler om hyran i fråga om nyproducerade lägenheter, dels nya regler för privatuthyrning av bostäder. Det förstnämnda lagförslaget gäller s.k. presumtionshyror och innebär en ändring i 55 c § hyreslagen (12 kap. jordabalken). Det lagförslaget behandlas i det här betänkandet. Förslaget i propositionen om ändring i 1 § hyreslagen samt regeringens övriga lagförslag avser privatuthyrning av bostäder. Dessa lagförslag har utskottet valt att bereda i särskild ordning med avsikt att behandla dem i ett eget betänkande (bet. 2012/13:CU3).

De motionsförslag som behandlas i betänkandet är väckta under den allmänna motionstiden 2012 och avser förutom de ovannämnda frågorna även ett antal frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning.

De förslag som behandlas i betänkandet redovisas i bilaga 1. En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområde 18 finns i bilaga 2. Utskottets förslag till beslut om anslag finns i bilaga 3. Regeringens lagförslag i budgetpropositionen avseende ändringar i hyreslagen finns i bilaga 4. Utskottets lagförslag avseende 55 c § hyreslagen finns i bilaga 5.

Utskottets överväganden

Inledning

Den första delen av betänkandet utgör en del av budgetberedningen inom riksdagen. Budgetberedningen innebär att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden och fastställer en utgiftsram för respektive utgiftsområde. Först vid ett senare tillfälle tar riksdagen ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde.

När det gäller det utgiftsområde som omfattas av civilutskottets beredningsansvar, utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, har finansutskottet efter yttrande från civilutskottet föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram som regeringen har föreslagit för budgetåret 2013 om 1 192 525 000 kronor (bet. 2012/13:FiU1, yttr. 2012/13:CU1y). Riksdagen kommer först den 21 november 2012 att ta ställning till finansutskottets förslag. Civilutskottets ställningstagande till anslagsfördelningen för budgetåret 2013 bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 i enlighet med finansutskottets förslag.

Det är således inom denna ram som civilutskottet nu föreslår en anslagsfördelning utifrån de framlagda förslagen. Riksdagen kommer därefter att ta ställning till det förslag om anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 som läggs fram i detta betänkande.

Betänkandet har disponerats så att de förslag i budgetpropositionen och motioner som avser anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, liksom vissa bemyndiganden som innebär åtaganden om framtida anslag, behandlas först. Utskottet och därefter riksdagen förutsätts ta ställning till dessa förslag i *ett* beslut. Sedan behandlas förslag i propositionen om övriga bemyndiganden inom utgiftsområdet och regeringens lagförslag avseende s.k. presumtionshyror. Därefter behandlas ett antal motionsförslag i frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning.

Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden regeringen begärt i fråga om behov av framtida anslag. Riksdagen avslår motstående motionsförslag om anslag som inte rymms inom ramen för utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Propositionen

Regeringens förslag för 2013 inom utgiftsområde 18 innebär i korthet följande för respektive anslag (punkt 12). Under vissa anslag redovisas även förslag i propositionen om bemyndiganden för regeringen att under 2013 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkterna 6, 7, 10 och 11).

1:1 Bostadspolitisk utveckling: Anslaget ska användas för vissa insatser inom det bostadspolitiska området. I propositionen anförs att regeringen har inlett ett arbete som syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. För att kunna fortsätta detta arbete på ett effektivt sätt är det viktigt att regeringen snabbt kan inhämta beslutsunderlag och vid behov vidta åtgärder. Regeringen föreslår att anslaget för 2013 bestäms till 20 000 000 kronor.

1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag: Anslaget används för stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Regeringen föreslår att anslaget för 2013 bestäms till 99 500 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor under 2014–2021.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad: Anslaget används för att finansiera stöd till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier). Regeringen föreslår att anslaget för 2013 bestäms till 41 970 000 kronor.

1:4 Innovativt byggande: Anslaget ska användas till att främja innovativt byggande av bostäder till unga. Regeringen föreslår att anslaget för 2013 bestäms till 10 000 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2014–2017.

1:5 Boverket: Anslaget används för Boverkets förvaltningskostnader. Anslaget används vidare för utredningsuppdrag inom verksamhetsområdet, visst internationellt arbete och för insatser som syftar till att underlätta för attraktivt boende på landsbygden. Vidare kan anslaget användas för eventuella avvecklingskostnader i samband med Statens bostadskreditnämnds (BKN) avveckling och inordnande i Boverket den 1 oktober 2012. Regeringsförslaget innebär att anslaget bestäms till 227 653 000 kronor för 2013.

1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder: Anslaget används för bidrag till åtgärder mot radon i småhus samt informationsinsatser om radon i egna hem och möjligheten att erhålla stöd. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 32 802 000 kronor för 2013. Vidare föreslås att riks-

dagen bemyndigar regeringen att under 2013 för ramanslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2014 och 2015.

1:7 Statens geotekniska institut: Anslaget används för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningskostnader. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 43 025 000 kronor för 2013.

1:8 Lantmäteriet: Anslaget används för vissa delar av det som utgör Lantmäteriets kärnverksamhet och grundläggande uppgifter, framför allt viss verksamhet som berör ansvaret för frågor om fastighetsindelning, inskrivningsverksamhet och för grundläggande geografisk information. Vidare används anslaget för arbete med Havsgränsutredningen. Lantmäteriet bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. Regeringen föreslår att anslaget för Lantmäteriet bestäms till 497 977 000 kronor för 2013.

1:9 Statens va-nämnd: Anslaget används för Statens va-nämnds förvaltningskostnader. Myndigheten är specialforum för tvistemål om vatten och avlopp enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 8 653 000 kronor för 2013.

1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen: Anslaget används för att finansiera ett stöd enligt förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Regeringens förslag innebär att anslaget bestäms till 15 000 000 kronor för 2013. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor under 2014–2017.

2:1 Marknadsdomstolen: Domstolen handlägger mål och ärenden enligt framför allt konkurrenslagen (2008:579) och marknadsföringslagen (2008:486). Anslaget används för domstolens förvaltningskostnader. Regeringen föreslår att anslaget för 2013 bestäms till 10 447 000 kronor.

2:2 Konsumentverket: Anslaget används för att finansiera Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens förvaltningskostnader. I beräkningen av anslaget anges att en höjning på 1,5 miljoner kronor avser tillsynen över finansiella marknader och 0,5 miljoner kronor avser arbetet med överskudsättning. Regeringen föreslår att riksdagen för 2013 anvisar ett anslag på 115 933 000 kronor.

2.3 Allmänna reklamationsnämnden: Anslaget finansierar Allmänna reklamationsnämnden vars huvudsakliga uppgift är att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som gäller köp av varor och tjänster m.m. Regeringen föreslår att riksdagen för 2013 anvisar ett anslag på 30 551 000 kronor.

2:4 Fastighetsmäklarinspektionen: Anslaget finansierar Fastighetsmäklarinspektionens arbete med att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (2011:666) samt informera om praxis och god fastighetsmäklarsed. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 17 181 000 kronor för 2013.

2:5 Åtgärder på konsumentområdet: Anslaget används för stöd till kunskapsbyggande på konsumentområdet, stöd till kommuners konsumentverksamhet och stöd till organisationer i det civila samhället som på olika sätt främjar konsumenters intressen, bl.a. genom att företräda svenska konsumenter i EU. Regeringen föreslår ett anslag på 17 459 000 kronor för ändamålet under 2013.

2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter: Anslaget avser bidrag för utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Bidraget går till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för miljömärkningssystemen Svanen och EU Ecolabel (EU-blomman) i Sverige. Regeringen föreslår att riksdagen för 2013 anvisar ett anslag på 4 374 000 kronor.

Motionerna

I fyra motioner läggs det fram förslag om en alternativ fördelning av anslag inom utgiftsområde 18. Motionerna innehåller både förslag om andra anslagsnivåer för de anslagsposter som finns i budgetpropositionen och förslag om helt nya anslagsposter. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

I motion 2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att riksdagen anvisar medel i enlighet med regeringens förslag och därutöver inför ett nytt anslag kallat Byggbonus för ökad produktion av studentlägenheter och små hyresrätter.

Byggbonus för ökad produktion av studentlägenheter och små hyresrätter: Anslaget föreslås uppgå till 1 000 miljoner kronor under 2013. I motion 2012/13:C388 yrkande 3 av samma motionärer (S) föreslås att riksdagen gör ett tillkännagivande om användningen av det nya anslaget. Motionärerna hänvisar bl.a. till de stöd som kunde lämnas under åren 2001–2006 för motsvarande ändamål.

Förslaget i motion 2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 1 om anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 160 miljoner kronor. Motionärernas förslag innebär att sex av anslagen inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit enligt nedan.

1:4 Innovativt byggande: Motionärerna föreslår att anslaget höjs med 15 miljoner kronor för en satsning på ett kunskapscentrum. I partimotion 2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 20 föreslås att riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag om den närmare inriktningen av detta centrum. Enligt motionärerna bör det vara ett nationellt kunskapscentrum, bestående av aktörer på bygg- och bostadsmarknaden, med fokus på att möjliggöra en ökad byggnadstakt för hyresbostäder lämpliga för unga och studenter. Centrets verksamhet bör omfatta spridning av goda exempel på yt- och kostnadseffektiv nyproduktion samt stimulera forskning och innovation och generera samarbeten i byggprojekt.

1:5 Boverket: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 120 miljoner kronor. Medlen ska användas till en miljömålsanknuten samhällsplaneringssatsning (100 miljoner kronor), en satsning på att stärka arbetet med bullerfrågor i samhällsplaneringen (10 miljoner kronor) och en nystart av Fonden för fukt- och mögelskador (10 miljoner kronor).

1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder: Förslaget i motionen innebär att anslaget höjs med 5 miljoner kronor som ska användas till en informationskampanj om riskerna med radon i bostäder och en utökad bidragsverksamhet.

1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen: Motionärerna föreslår att detta anslag minskas med 15 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag, vilket i praktiken innebär att anslaget avvecklas. Anslaget används för att finansiera det stöd som kan lämnas enligt förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. I motion 2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att denna förordning bör upphävas. Motionärerna anser att det aktuella stödet bidrar till att försäkra strandskyddet.

2:2 Konsumentverket: Anslaget höjs enligt motionsförslaget med 20 miljoner kronor som ska användas för att stärka arbetet med tillsyn och marknadskontroller (10 miljoner kronor) samt för utbildning och information (10 miljoner kronor). I motion 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om användningen av de utökade medlen till Konsumentverket. Enligt motionärerna bör verket sprida kunskap i bl.a. grund- och gymnasieskolan om konsumenternas rättigheter och konsumtionens betydelse (yrkande 2). Vidare föreslås ett tillkännagivande om behovet av en resursförstärkning för att stärka arbetet med tillsyn och marknadskontroller (yrkande 6).

2:5 Åtgärder på konsumentområdet: Anslaget höjs med 15 miljoner kronor som ska användas för ett stöd till fristående konsumentorganisationer och en organisation med ansvar för bl.a. kunskapsspridning i frågor om läkemedelsberoende och läkemedelsbiverkningar.

I motion 2012/13:C361 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 18 för 2013 som sammanlagt överstiger regeringens förslag med 105 miljoner kronor. Förslaget innebär att ett anslag minskas och att ett nytt anslag inrättas enligt följande.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad: Anslaget minskas med 35 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Motionärerna hänvisar till Statens bostadskreditnämnds bedömning när det gäller användningen av anslaget.

Bidrag till miljonprogrammen: Ett nyinrättat anslag som enligt förslaget tilldelas 140 miljoner kronor för 2013. Anslaget ska användas till stöd i form av ett garantiprogram för upprustning och omstrukturering av utanförskapsområden.

Partimotion 2012/13:C356 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 innehåller förslag inom utgiftsområde 18 som innebär att anslagen sammantaget uppgår till 1 165 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Förslaget innebär att två av de befintliga anslagen höjs och att tre nya anslag inrättas enligt följande.

1:5 Boverket: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Dessa medel ska användas för informationsverksamhet för att få till stånd bättre upphandlingar i kommunerna och för att motverka ekonomisk brottslighet vid bostadsbyggande.

2:2 Konsumentverket: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 45 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Verket ska administrera ett stöd som ska användas i arbetet med att ge människor tillgång till en god kommunal konsumentvägledning. I ett första steg ska Konsumentverket se till att det finns tillgång till konsumentvägledning i de största kommunerna.

Investeringsstöd: Det nyinrättade anslaget tilldelas 1 000 miljoner kronor för 2013. Investeringsstödet ska kunna lämnas för nyproduktion av hyresrätter. I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om anslagets närmare användning. Syftet är enligt motionen att stimulera bostadsbyggande med inriktning mot miljövänliga hyresrätter. Även kooperativa hyresrätter och studentbostäder ska omfattas av stödet. Stödet, som inriktas på orter där efterfrågan är särskilt stor, ska förutsätta ett produktionskostnadstak och att fastigheterna görs energieffektiva. Bidrag ska kunna uppgå till 25 procent eller högst 300 000 kronor per lägenhet. Omkring 15 procent av det totala anslaget för stödet bör gå till ombyggnationer så att kontorslokaler m.m. kan göras om till hyresbostäder.

Hissbidrag: Det nyinrättade anslaget tilldelas 100 miljoner kronor. Bidrag ska kunna ges med upp till 25 procent av kostnaden för en hissinstallation. Enligt ett förslag om tillkännagivande i partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15 bör hissbidraget även täcka andra tillgänglighetsskapande åtgärder i fastigheten som har samband med hissinstallationen.

Stimulera kooperativa hyresrättsföreningar: Det nyinrättade anslaget tilldelas 10 miljoner kronor som ska användas för information om hur man kan utveckla och stärka den kooperativa hyresrätten.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har tidigare i höst tagit ställning till ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2013, dvs. till den totala omfattningen av de anslag som ingår i utgiftsområdet. I ett yttrande till finansutskottet den 23 oktober 2012 (yttr. 2012/13:CU1y) ställde sig utskottet bakom regeringens förslag om ram och avstyrkte de motstående förslag som lagts fram i fyra partimotioner. Förslagen i partimotionerna innebär i samtliga fall att ramen för

utgiftsområde 18 skulle utökas i förhållande till regeringsförslaget. Finansutskottet beslutade den 8 november 2012 att föreslå för riksdagen att ramen för utgiftsområde 18 fastställs enligt regeringens förslag (bet. 2012/13:FiU1). Riksdagen kommer först den 21 november 2012 att behandla finansutskottets förslag. Som framgått av inledningen till detta betänkande bygger utskottets fortsatta ställningstaganden till anslagsfördelningen för 2013 på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 i enlighet med regeringens och finansutskottets förslag.

De nu aktuella och ovan återgivna motionsförslagen om anslagen inom utgiftsområdet utgår från att utgiftsområde 18 tilldelas en ram i enlighet med förslagen i respektive partimotion. Det ovan anförda om finansutskottets ställningstagande innebär att förslagen om anslag i motionerna, som således samtliga utgår från en större ram än den som finansutskottet beslutat föreslå riksdagen, inte kan genomföras i sin helhet. Det är emellertid möjligt för utskottets ledamöter att under ärendets beredning lägga fram reviderade förslag om anslag som utgår från motionerna men sammantaget håller sig inom den beslutade ramen. Några sådana förslag har inte presenterats.

Civilutskottet kan mot den redovisade bakgrunden konstatera att det saknas skäl att mer detaljerat överväga de enskilda anslagsförslagen i motionerna. Utskottet ska här endast helt kort kommentera de förslag om anslag som innebär större eller mer principiella avvikelser från regeringsförslaget.

I flera av motionerna lämnas förslag som innebär att det på nytt ska införas statliga subventioner till bostadsbyggandet. Enligt förslaget om anslagsfördelning i motion 2012/13:C406 (S) ska det lämnas en s.k. byggbonus för produktion av studentlägenheter och små hyresrätter. Motionärerna hänvisar till de tillfälliga stödformer för motsvarande ändamål som kunde lämnas i början av 2000-talet. Ett snarlikt förslag läggs fram i partimotionerna från Vänsterpartiet. Även i motion 2012/13:C361 (SD) föreslås en statlig subvention, i detta fall inriktad på upprustning och ombyggnad. Civilutskottet har vid ett flertal tillfällen klargjort sin principiella inställning att denna typ av subventioner i flera avseenden är skadliga för bygg- och bostadsmarknaden. Det är också utskottets uppfattning att bygg- och bostadsmarknadens aktörer till helt övervägande del motsätter sig återinförda subventioner av det slag som tidigare fanns. Utskottet återkommer till denna fråga i avsnittet Statligt stöd till bostadsbyggande nedan.

När det gäller förslagen om anslagsökningar i motion 2012/13:C421 (MP) kan utskottet konstatera att de i flera fall är inriktade på områden som redan har hög prioritet i regeringens och de berörda myndigheternas arbete. Det gäller exempelvis arbetet med åtgärder som kan öka utbudet av bostäder för unga och studenter, en utveckling av formerna för en miljöanpassad fysisk samhällsplanering samt arbetet med tillsyn och information på konsumentområdet. Motionens förslag om anslagsfördelning innehåller

emellertid även en åtgärd som enligt utskottets mening går i helt fel riktning. Det gäller förslaget om att avveckla stödet till planeringsinsatser som syftar till att underlätta attraktivt boende på landsbygden.

Civilutskottet kan sammanfattningsvis konstatera att regeringens förslag (punkterna 6, 7 och 10–12) om anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, liksom om bemyndiganden för regeringen att under 2013 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag, bör vinna riksdagens bifall. Förslagen i motionerna 2012/13:C388 (S) yrkande 3, 2012/13:C406 (S) yrkande 1, 2012/13:C421 (MP) yrkandena 1 och 4, 2012/13:C444 (MP) yrkandena 2 och 6, 2012/13:Fi303 (MP) yrkande 20, 2012/13:C361 (SD), 2012/13:C356 (V) yrkande 1 och 2012/13:C400 (V) yrkandena 2 och 15 avstyrks.

Utskottets anslagsförslag finns sammanställda i bilaga 3.

Bemyndiganden avseende kreditgarantier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt avseende kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden, lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt samt s.k. förvärvsgarantier.

Propositionen

Statens bostadskreditnämnd (BKN) har tidigare lämnat statlig garanti (kreditgaranti) till kreditinstitut för vissa former av lån. Verksamheten bedrivs sedan den 1 oktober 2012 av Boverket efter de två myndigheternas samordning. Garantin ger långivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för dem som bygger bostäder. Boverket kan lämna följande former av garantier:

- kreditgarantier för ny- och ombyggnad
- kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden
- kreditgarantier för vissa lån till kooperativa hyresrättsföreningar
- kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad, s.k. förvärvsgarantier.

Finansieringen av samtliga aktuella garantier sker utanför statsbudgeten, vilket innebär att de finansieras genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

I budgetpropositionen föreslås (punkt 8) att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa

hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor.

Vidare föreslås (punkt 9) att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om bemyndiganden för kreditgarantiverksamheten har inte mötts av några invändningar i motioner eller under utskottets beredning av ärendet.

Civilutskottet tillstyrker de aktuella förslagen i budgetpropositionen om bemyndiganden avseende kreditgarantier.

Överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets lagförslag om överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter, som motsvarar regeringens förslag, och avslår motstående motionsförslag.

Jämför reservation 1 (MP, V).

Bakgrund

Den 1 juli 2006 trädde nya regler om hyresprövning i fråga om nyproducerade lägenheter i kraft (55 c § hyreslagen). Enligt dessa ska en hyra som bestämts i en förhandlingsöverenskommelse enligt hyresförhandlingslagen anses som skälig om vissa förutsättningar är uppfyllda (s.k. presumtionshyror). Den organisation av hyresgäster som är part i överenskommelsen ska ha varit etablerad på orten när överenskommelsen ingicks. Det ska ha bestämts i förhandlingsöverenskommelsen att hyran ska fastställas enligt de särskilda reglerna. Vidare ska överenskommelsen omfatta samtliga lägenheter i huset och ha ingåtts innan hyresavtal träffats för någon lägenhet. Slutligen ska det inte ha gått mer än tio år sedan den första bostadshyresgästen tillträdde lägenheten.

Om det finns synnerliga skäl att inte anse en hyra enligt 55 c § hyreslagen som skälig, får den ändras. Hyran får vidare ändras i den mån det är skäligt med hänsyn till hyresutvecklingen på orten.

Efter tio år provas hyran för lägenheterna enligt den sedvanliga bruksvärdesmetoden (55 § första stycket hyreslagen).

Utgångspunkten för reformen var att säkerställa att hyresvärden vid uthyrning av nybyggda lägenheter skulle få täckning för sina kostnader. En god förutsägbarhet ansågs viktig för att en fastighetsägare skulle kunna ta ställning till om en viss byggnation skulle genomföras eller inte (prop. 2005/06: 80 s. 23).

Propositionen

Regeringens förslag innebär att tiden under vilken hyran för nybyggda lägenheter presumeras vara skäligen – om en särskild förhandlingsöverenskommelse om det träffas – förlängs från tio till femton år. I fråga om hyra som bestäms i en förhandlingsöverenskommelse som ingåtts före ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

Motionerna

I två motioner yrkas avslag på propositionen i denna del. Det gäller dels motion 2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del, dels partimotion 2012/13:C356 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 i denna del.

Utskottets ställningstagande

En överenskommelse enligt 55 c § hyreslagen kan ingås innan byggnationen av ett hyreshus påbörjas. Detta ger fastighetsägaren goda möjligheter att tillförlitligt uppskatta de framtida hyresintäkterna för ett projekt. För fastighetsägare sträcker sig de ekonomiska beräkningarna vid nybyggnad av hus normalt längre än tio år. Avskrivningstiden för flerbostadshus är t.ex. ofta så lång som 40–50 år.

Så som regeringen anför kan en längre presumtionstid som i högre grad anpassas efter det nyss sagda vara en faktor som kan bidra till att fastighetsägare i större utsträckning beslutar att bygga hyreshus.

Visserligen kan det finnas nackdelar med att låta hyrorna för lägenheterna vara bundna under lång tid. Samtidigt kan en utökad presumtionstid leda till att hyrorna bestäms till ett lägre belopp. Fler hyresgäster kan som en följd av det få råd att bosätta sig i en nybyggd lägenhet. Om hyresnivån avviker mindre från vad som utgör bruksvärdeshyror kan det också göra att det blir lättare att träffa en förhandlingsöverenskommelse. Utskottet delar med det sagda den uppfattning regeringen har.

Utskottet anser sammantaget att presumtionstiden bör förlängas. Den bör dock inte utsträckas så mycket att det framstår som betänkligt för hyresgästorganisationer att ingå sådana överenskommelser om hyran. I likhet med regeringen anser utskottet att en presumtionstid om femton år bör ge ett betydligt större manöverutrymme vid hyressättningen än dagens tio år samtidigt som tiden inte är oöverskådlig.

Utskottet tillstyrker således regeringens förslag av de skäl som regeringen anfört i propositionen och avstyrker motionerna. Regeringens lagförslag avseende ändring i 12 kap. jordabalken omfattar också en ändring av en paragraf som utskottet inte behandlar i detta betänkande utan avser att behandla i betänkandet Privatuthyrning av bostäder (bet. 2012/13:CU3). Av beredningstekniska skäl har därför utskottet upprättat ett eget lagförslag som endast omfattar regeringens förslag avseende det nu aktuella lagrummet. Utskottets förslag om att riksdagen ska anta detta förslag innebär således ett fullt bifall till propositionen i denna del.

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att riksdagen ska besluta att ersätta det nuvarande målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet med ett nytt bostadspolitiskt mål.

Jämför reservation 2 (S, MP, V).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2011 ett nytt mål för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet – som ersatte de tidigare gällande målen för områdena Bostadsmarknad respektive Hållbart samhällsbyggande lyder:

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Motionerna

I motionerna 2012/13:C388 yrkande 1 och 2012/13:C406 yrkande 2 föreslår Veronica Palm m.fl. (S) att det bostadspolitiska målet ska få en annan formulering än den riksdagen har godkänt. Motionärerna föreslår att riksdagen ska besluta att ersätta det nuvarande bostadspolitiska målet med ett nytt mål med följande lydelse.

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Utskottets ställningstagande

När riksdagen hösten 2011 godkände det nu gällande bostadspolitiska målet behandlades samtidigt förslag i motioner från S, MP och V om mål med i huvudsak samma lydelse som i de nu aktuella motionerna. Utskottet avslog dessa motionsförslag och redovisade som sin uppfattning att regeringens förslag på ett bättre sätt sammanfattar de politiska mål som bör gälla för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet (bet. 2011/12:CU1). Samtidigt konstaterade utskottet att när det gäller den praktiska innebörden i synen på bostadspolitikens mål kommer eventuella skillnader tydligare till uttryck i mer konkreta frågor om bostadspolitikens inriktning och olika medel.

Civilutskottet har inte ändrat uppfattning i frågan om formuleringen av det bostadspolitiska målet. Förslagen i motionerna 2012/13:C388 (S) och 2012/13:C406 (S) avstyrks således.

Mål för bostadsproduktionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att riksdagen ska fastställa ett kvantitativt mål för bostadsbyggandet. Utskottet anser inte att det är en sak för riksdagen att närmare fastställa vilken produktionsnivå som ska eftersträvas.

Jämför reservation 3 (V).

Motionen

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att riksdagen genom ett tillkännagivande ska ställa sig bakom ett mål för bostadsproduktionen som innebär att det ska byggas 40 000 bostäder per år varav majoriteten ska vara hyresrätter.

Bostadsbyggandet

Boverket publicerade den 5 november 2012 sin senaste analys av utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden med en byggprognos (Boverkets indikatorer). Enligt verket har det s.k. bolånetaket och det osäkra konjunkturläget gjort att försäljningen av nya småhus och i viss mån av bostadsrätter minskat betydligt. Även byggandet av hyresrätter har minskat, men verket bedömer att det främst är fråga om en tillfällig svacka.

Boverket bedömer att byggandet av 22 800 bostäder påbörjas under 2012, varav 21 300 genom nybyggnad och 1 500 som nettotillskott genom ombyggnad. Av de nyproducerade bostäderna förväntas omkring 74 pro-

cent ligga i flerbostadshus och 26 procent i småhus. De nyproducerade bostäderna i flerbostadshus förväntas under 2012 fördela sig relativt jämnt mellan bostadsrätter och hyresrätter.

Under 2013 bedömer Boverket att det påbörjas 22 000 bostäder. Byggandet av bostadsrätter och småhus förväntas minska medan byggandet av hyresrätter kan komma att öka.

Enligt Boverkets analys kommer inte bostadsbyggandet att öka väsentligt förrän konjunkturen blivit mer stabilt. Tillväxten i byggandet bedöms kunna bli svagare än efter finanskrisen under åren 2008–2009 då byggandet ökade snabbt, till nära 31 000 påbörjade bostäder i årstakt.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har de senaste sex åren avstyrkt motionsförslag om att riksdagen ska fastställa ett kvantitativt mål för bostadsbyggandet motsvarande det som nu förs fram i Vänsterpartiets partimotion. Utskottet har då framhållit att det inte är en sak för riksdagen att närmare fastställa vilken produktionsnivå som ska eftersträvas. När det sedan gäller synen på dagens produktionsnivå är det en allmän uppfattning att den är alltför låg om man tar hänsyn till bl.a. befolkningstillväxten, omflyttningar inom landet och behovet av förnyelse av bostadsbeståndet. Skillnaderna i uppfattning gäller i stället vilka åtgärder som staten respektive övriga aktörer på bostadsmarknaden kan och bör vidta för att utbud och efterfrågan bättre ska kunna balansera varandra.

Utskottet har inte ändrat åsikt i frågan om ett kvantitativt mål för bostadsproduktionen. Motionen avstyrks således.

Bostadspolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om inriktningen av bostadspolitik. Utskottet anser att bostadspolitik även i fortsättningen ska vara inriktad på att skapa en fungerande bostadsmarknad med långsiktigt stabila villkor för byggande, ägande och nyttjande av bostäder med alla typer av upplåtelseformer och verka för en bostadsmarknad i balans där hushållens efterfrågan och behov får genomslag.

Jämför reservationerna 4 (S), 5 (MP) och 6 (V).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om att riksdagen i tillkännagivanden till regeringen ska framhålla behovet av att särskilt inrikta bostadspolitik mot vissa angelägna frågor. Det gäller en politik för fler

hyresrätter, en ny egnahemsrörelse, fler bostäder för studenter och unga, en bättre bostadsmarknad för äldre och en politik för att motverka sociala problem och boendesegregation. En motion gäller behovet av att i bostadspolitiken särskilt uppmärksamma Stockholmsregionens problem.

Dessa yrkanden berör översiktligt ett flertal sakfrågor inom bostadspolitiken som även behandlas separat under andra rubriker i detta betänkande. Några av motionerna inbegriper frågor som berör andra politikområden än bostadspolitiken.

I motion 2012/13:C353 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en tydligt socialt inriktad bostadspolitik. Motionären framhåller att bostadspolitiken måste få en renässans med fokus på hyresrätten och på att alla som önskar det ska ha möjlighet att bo i en egen bostad.

Åsa Lindestam m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C392 ett tillkännagivande om behovet av att satsa på en offensiv bostadspolitik för fler hyresrätter och för att förebygga hemlöshet.

Enligt motion 2012/13:C268 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) behöver det genomföras en översyn av hur fler billiga hyresbostäder kan byggas. Motionären framhåller bl.a. att hyresbostäder är mycket efterfrågade och att de även fyller en central funktion för arbetsmarknaden.

I motion 2012/13:C328 av Pyy Niemi m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att nya hyresrätter byggs och att befintliga bevaras.

Även i motion 2012/13:C411 av Jennie Nilsson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av ökat bostadsbyggande. Motionären framhåller att bristen på hyresbostäder riskerar att få en negativ inverkan på hela landets utveckling.

Veronica Palm m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C388 yrkande 11 ett tillkännagivande om behovet av en egnahemsrörelse för 2000-talet. Motionärerna framhåller att det är angeläget att hushåll med normala inkomster har möjlighet att bo i ett egenägt hus, även i storstadsområdena. Vidare framhålls betydelsen av att kommunerna har en aktiv politik för markanvisningar och underlättar för hushållen att äga sitt boende.

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla att det är angeläget med kompletteringsbebyggelse som medför mer blandade upplåtelse- och boendeformer (yrkande 8). Exempelvis bör hyresrätter byggas i utpräglade villaområden liksom det är önskvärt med villor, radhus och bostadsrätter i områden som domineras av hyresrätter. Enligt motionen bör riksdagen även förorda att det tillsätts en parlamentarisk utredning om boendesegregationen (yrkande 30). Motionärerna framhåller att boendefrågorna bör ses tillsammans med frågor om hur skola, vård, omsorg, kommunikationer och service fungerar i bostadsområdena.

Åsa Romson m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2012/13:A393 yrkande 30 ett tillkännagivande om behovet av en kraftsamling när det gäller bostadsområden som präglas av sociala problem. Riksdagen och regeringen bör enligt motionen skapa förutsättningar och minimera hindren för att en god bostadsmiljö utvecklas.

Enligt motion 2012/13:Ub509 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3 bör riksdagen framhålla för regeringen att det behövs olika insatser för att öka byggandet av studentbostäder.

Christer Akej (M) föreslår i motion 2012/13:C280 ett tillkännagivande om att arbetet med att skapa hållbara förutsättningar för nyproduktion av bostäder för unga fortsättningsvis bör vara en högprioriterad fråga.

I motion 2012/13:C256 av Pia Nilsson m.fl. (S) efterfrågas en kraftfull bostadspolitik som kan förbättra ungdomars möjlighet att skaffa bostad med en acceptabel kostnadsnivå. Det handlar enligt motionärerna om att regeringen bör satsa på forskning inom bostadsområdet, värna en effektiv konkurrens på byggmarknaden samt uppmärksamma kostnaderna för mark, anläggningar och anslutningsavgifter.

Elin Lundgren (S) förespråkar i motion 2012/13:C234 ett åtgärdsprogram – Bo bra på yngre dar – för innovativt byggande för unga och studenter. Programmet bör enligt motionären inriktas på förenklingar i regleringar, arkitektävlingar och utvecklingsprojekt och ett nationellt nätverk med syfte att förenkla för den regionala planeringen hos kommunerna och på att minska glappet mellan de olika aktörerna på bostadsmarknaden.

I motion 2012/13:C346 av Johan Löfstrand m.fl. (S) beskrivs olika bostadspolitiska medel som anses kunna leda till en bättre fungerande bostadsmarknad för äldre. Det gäller byggstimulanser, ROT-avdrag för flerbostadshus och beskattningen av de olika upplåtelseformerna. Motionärerna anser att riksdagen särskilt bör framhålla behovet av bostadsbyggande för äldre och att en ökad omflyttning är nödvändig för att bostadssituationen i landet ska kunna klaras.

Yilmaz Kerimo m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:N371 yrkande 4 ett tillkännagivande om inriktningen på bostadspolitiken för en växande Stockholmsregion. Motionärerna framhåller att Stockholms bostadsmarknad i dag har stora problem. Politiken bör inriktas på att öka takten i bostadsbyggandet och att ge alla människor möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader.

Utskottets ställningstagande

Flertalet av motionerna som behandlas i detta avsnitt tar i mycket allmänna ordalag upp olika frågor som är aktuella inom bostadspolitiken. Motionärerna framhåller behovet av att särskilt inrikta bostadspolitiken på frågor som har samband med bl.a. hyresrättens ställning, ensidiga bostadsområden, bostadssituationen för studenter och ungdomar samt bostadsmarknaden i Stockholmsområdet. Det gäller således frågor som redan är väl

uppmärksammade såväl i den bostadspolitiska debatten som genom olika utredningar, myndighetsuppdrag och särskilda insatser. Utskottet ska därför här endast mycket kortfattat kommentera de frågor som lyfts fram i motionerna.

Behovet av hyresbostäder på bostadsmarknaden framhålls särskilt i fem av motionerna. Det bör först erinras om att flera politiska beslut under senare år har varit inriktade på att förbättra hyresbostadsmarknadens funktionssätt. Detta gäller kanske främst de beslut som innebar att det med brett stöd från hyresbostadsmarknadens parter kunde införas nya konkurrensneutrala regler för bostadsföretagen och hyressättningen. Vidare erinrar utskottet om att regeringen i årets budgetproposition lägger fram förslag om sänkt fastighetsavgift för hyreshusenheter fr.o.m. 2013. Utskottet kan emellertid instämma i att det återstår flera frågor om hyresrättens ställning på bostadsmarknaden som bör bli föremål för fortsatta överväganden. Två aktuella utredningar är också inriktade på sådana frågor. En särskild utredare har i uppdrag att analysera marknaden för uthyrning av bostäder och lämna underlag för ställningstaganden till hur den kan utvecklas (dir 2011:108). I uppdraget ingick även att lämna förslag om möjligheterna att öka privatpersoners uthyrning av bostad. Denna del av uppdraget redovisades våren 2012 (SOU 2012:25) och utgjorde ett av underlagen till det förslag som regeringen lade fram i frågan i årets budgetproposition. Uppdraget i övrigt ska slutredovisas senast den 31 december 2012. Vidare har en kommitté i uppdrag att göra en översyn av beskattningen av hyresrätter och vissa andra boendeformer (dir. 2012:32). Detta uppdrag ska redovisas senast den 15 oktober 2013. Utskottet anser att resultatet av dessa utredningar bör avvaktas.

När det sedan gäller förslaget i motion 2012/13:C388 (S) om en ny egnahemsrörelse framgår det inte vilken roll som staten förväntas ha i en sådan rörelse. Utskottet delar emellertid motionärernas uppfattning att det är önskvärt att hushåll med normala inkomster har möjlighet att välja att bo i ett egna hem även i storstadsområdena, liksom att kommunerna bör beakta efterfrågan på egna hem i sin planering och vid markanvisningar. Frågan om den kommunala markanvisningsprocessen har nyligen behandlats i ett regeringsuppdrag till Statskontoret. Uppdraget redovisades i september 2012 i rapporten Mark, bostadsbyggande och konkurrens (rapport 2012:25). I ett regeringsuppdrag till en särskild utredare om att se över reglerna om genomförande av detaljplan (dir. 2011:104) ingår bl.a. att analysera frågor om kommunens möjlighet att ta ut ersättning för gatukostnader av enskilda fastighetsägare, något som ibland framhålls som ett problem vid utbyggnader och andra åtgärder i småhusområden. Även mer övergripande frågor om vilka konsekvenser som det osäkra läget på finansmarknaden och olika former av kreditrestriktioner har medfört för hushållens möjlighet att finansiera köp av ett nytt småhus eller annan bostad är föremål för uppmärksamhet i olika sammanhang.

I partimotioner från Vänsterpartiet respektive Miljöpartiet framhålls bostadspolitikens roll när det gäller frågor om boendesegregation och bostadsområden med sociala problem. Motionärerna nämner bl.a. att det är önskvärt med åtgärder som innebär att bostadsområden med ensidiga upplåtelse- och boendeformer kan få en bättre blandning i dessa avseenden. Utskottet vill framhålla att det är kommunerna som svarar för planeringen av bostadsområden och dessutom genom sina bostadsbolag ofta äger bostäder i områden med ett ensidigt bostadsutbud och olika sociala problem. Staten kan däremot tillhandahålla regler för planering, byggande och förvaltning av bostäder som på olika sätt kan underlätta åtgärder som leder till en god boendemiljö. En sådan åtgärd kan vara att ge ytterligare valfrihet i boendet genom ombildning till en annan upplåtelseform, inte minst i områden som helt domineras av hyresbostäder, t.ex. i de s.k. miljonprogramsområdena. Regeringen har tidigare i år tillsatt en utredning med uppgiften att föreslå lagstiftning som tillåter att ägarlägenheter bildas av befintliga hyreslägenheter (dir. 2012:44). Ett grundläggande syfte med att skapa ägarlägenheter genom omvandling är att fördelarna med att inneha en ägarlägenhet ska kunna komma de nuvarande hyresgästerna till godo. Detta kan också bidra till att den sociala integrationen förbättras och att utanförskapet minskas. Utskottet vill emellertid understryka att de negativa följderna av boendesegregationen och bostadsområden präglade av sociala problem knappast kan lösas enbart inom ramen för den statliga bostadspolitik.

Behovet av att inrikta bostadspolitikerna på åtgärder som kan förbättra ungdomars och studenters möjlighet att skaffa bostad lyfts fram i fyra motioner. Även enligt utskottets uppfattning bör detta vara en central fråga i olika bostadspolitiska överväganden. Det kan också konstateras att regeringen framhåller frågans vikt i budgetpropositionen och redovisar flera åtgärder och förslag med denna inriktning. Exempelvis har myndighetsanslaget för Boverket beräknats för att ge utrymme för olika åtgärder som är inriktade på boendesituationen för unga och studenter. Verket får i uppdrag att se över byggreglerna för student- och ungdomsbostäder och att genomföra en inventering av lämplig mark för tillfälliga studentbostäder. Vidare föreslår regeringen att det inrättas ett särskilt anslag som ska finansiera ett statligt stöd för innovativt byggande av bostäder för unga. Syftet är att uppmuntra de berörda aktörerna att tänka nytt och kreativt kring bostäder för unga. På kort sikt är det emellertid också viktigt att dagens bostadsbestånd kan utnyttjas mer effektivt och att ge möjlighet till lösningar för bl.a. unga hushåll och för dem som söker en tillfällig bostad. Årets budgetproposition innehåller flera förslag – om höjt schablonavdrag vid upplåtelse av hela eller delar av den egna bostaden samt ett nytt regelsystem för privatuthyrning av bostäder – som kan bidra till en sådan utveckling på bostadsmarknaden.

En motion – 2012/13:C346 (S) – tar upp frågor om bostadspolitiska insatser som kan bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad för äldre. Utskottet instämmer i det motionärerna anför om att en ökad omflyttning kan få positiva effekter på bostadsmarknaden och att bl.a. satsningar på bostäder för äldre kan bidra till en sådan utveckling. Under de senaste åren har det också gjorts insatser för att etablera nya boendeformer för äldre. Det gäller inte minst utvecklingen av nya s.k. mellanboendeformer för äldre, dvs. bostäder som är avsedda för äldre mellan det ordinarie boendet och det biståndsbedömda särskilda boendet. Utskottet ser positivt på dessa satsningar liksom på den statliga stimulansen av särskilda boendeformer som görs inom äldrepolitikens ram.

Den sista motionen som behandlas i detta avsnitt, motion 2012/13:N371 (S), lyfter fram behovet av att särskilt uppmärksamma Stockholmsregionens problem i bostadspolitiken. Utskottet instämmer i att flera problem på bostadsmarknaden, som visserligen även finns i övriga storstäder och på flera andra orter, är särskilt påtagliga i Stockholmsregionen. Det gäller inte minst en otillräcklig nyproduktion av bostäder och en otillräcklig regional samverkan för att komma till rätta med detta problem. Detta är också bakgrunden till att regeringen under det senaste året har tagit initiativ till flera uppdrag som varit inriktade mot Stockholmsregionens problem.

Under hösten 2011 gav regeringen kommunerna i Stockholms län i uppdrag att redovisa hur de arbetar med bostadsförsörjningen. Samtidigt gav regeringen en utredare i uppdrag att kartlägga och analysera kommunernas arbete med bostadsförsörjning i Stockholms län. I redovisningen av uppdraget förordade utredaren bl.a. en översyn av bostadsförsörjningslagen, vilket regeringen senare gav i uppdrag till Boverket att genomföra (se avsnittet Kommunernas bostadsförsörjningsansvar). Vidare gav regeringen i juni 2012 Stockholms läns landsting i uppdrag att göra en regional bedömning av behovet av nya bostäder i länets kommuner. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 november 2012. Civilutskottet kan således konstatera att bostadssituationen i Stockholmsregionen är väl uppmärksammad inom ramen för den statliga bostadspolitiken. Utskottet anser emellertid att ansvaret för bostadsförsörjningen i Stockholmsregionen i huvudsak måste tas av de berörda kommunerna, både var för sig och genom samverkan.

Sammanfattningsvis vad gäller de motioner som har behandlats i detta avsnitt kan utskottet konstatera att den statliga bostadspolitiken redan är inriktad på de frågor som motionärerna anser behöver uppmärksammas särskilt. Utskottet kan därför inte se något behov av att genom tillkännagivanden från riksdagen ytterligare framhålla frågornas vikt för regeringen. På ett mer övergripande plan bör även i fortsättningen gälla att bostadspolitiken inriktas på att ge långsiktigt stabila villkor för byggande, ägande och förvaltning av bostäder med alla typer av upplåtelseformer och verkar för en bostadsmarknad i balans där hushållens efterfrågan och behov får genomslag.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga aktuella motioner.

Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag som förordar att ett statligt investeringsstöd till bostadsbyggande införs. Utskottet vidhåller sin uppfattning att statliga bostadsbyggnadssubventioner inte bör återinföras.

Jämför reservationerna 7 (S), 8 (MP) och 9 (V).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas fyra motioner som i mer allmänna ordalag förespråkar överväganden om möjligheten att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av bostäder. Det bör i sammanhanget framhållas att det under 2012 års allmänna motionstid har väckts fler förslag om bostadsbyggnadssubventioner än de som här redovisas. I dessa fall gäller det emellertid motionsförslag som, under förutsättning att riksdagen bifaller dem, leder till en ökad belastning på statsbudgeten för 2013. Sådana förslag ska behandlas i särskild ordning. Ett förslag från Socialdemokraterna om en byggbonus för ökad produktion av studentlägenheter och små hyresrätter behandlas således ovan under rubriken Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18. Det gäller även ett förslag från Vänsterpartiet om att inrätta ett investeringsstöd för nyproduktion av hyresrätter.

I motion 2012/13:C237 av Christina Karlsson och Ingemar Nilsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av att se över möjligheterna att införa ett nytt investeringsstöd för byggande av hyresrätter. Motionärerna hänvisar till ett otillräckligt bostadsbyggande och en omfattande bostadsbrist.

Även i motion 2012/13:C329 av Agneta Gille m.fl. (S) föreslås att regeringen ska se över möjligheterna att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter.

Kenneth G Forslund m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C404 att riksdagen tillkännager för regeringen att staten har ett ansvar för att skapa ett bostadsstöd som gör det möjligt att subventionera byggandet av hyreslägenheter.

I motion 2012/13:A356 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) framhåller motionärerna att unga har allt svårare att etablera sig på bostadsmarknaden. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande om behovet av ett riktat investeringsstöd för byggande av studentbostäder (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Motionsförslagen ovan är visserligen mycket allmänt hållna men de får ändå förstås som att motionärerna förordar ett återinförande av statliga bostadsbyggnadssubventioner. Civilutskottet har vid ett flertal tillfällen under senare år avstyrkt sådana motionsyrkanden och klargjort sin uppfattning att statliga bostadsbyggnadssubventioner inte bör återinföras. Det är också utskottets uppfattning att bygg- och bostadsmarknadens aktörer till helt övervägande del motsätter sig återinförda subventioner av det slag som tidigare fanns.

Utskottet, som inte har ändrat uppfattning, avstyrker därför de aktuella motionerna.

Kreditgarantier för upprustning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsförslag om att införa ett system med statliga kreditgarantier för upprustning i framför allt miljonprogrammets bostadsområden. Utskottet hänvisar bl.a. till remissutfallet av ett tidigare förslag om ett system med kreditgarantier för upprustning.

Jämför reservationerna 10 (S), 11 (MP), 12 (SD) och 13 (V).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas tre motionsförslag om att införa ett system med statliga kreditgarantier för upprustning i framför allt miljonprogrammets bostadsområden. Liksom för den ovan behandlade frågan om statligt stöd till bostadsbyggande gäller emellertid att fler motioner med den aktuella inriktningen har väckts under den allmänna motionstiden 2012, men att dessa motioner behandlas i ett annat sammanhang. Det gäller ett förslag om ett garantiprogram för stöd till upprustning och omstrukturering av miljonprogrammets bostäder som lagts fram av Sverigedemokraterna. Detta program innefattar emellertid ett anslag för ett statligt stöd och har därför redovisats ovan under rubriken Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18. Vidare har Vänsterpartiet under årets allmänna motionstid lagt fram förslag om ett upprustningsprogram för flerbostadshus. Detta program föreslås bli finansierat genom en skattereduktion och behandlas därför av finansutskottet (bet. 2012/13:FiU1).

I partimotion 2012/13:Fi302 av Mikael Damberg m.fl. (S) föreslås att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om kreditgarantier för vissa bostadsändamål (yrkande 17). Motionärerna hänvisar till att upprustningsbehovet i miljonprogrammets bostäder beräknas uppgå

till 240–300 miljarder kronor. Mot denna bakgrund bör det enligt motionen inrättas ett system med kreditgarantier för renovering av hyresfastigheter från rekordåren inom en ram om totalt 20 miljarder kronor.

Även i motion 2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att det bör inrättas ett system med kreditgarantier där staten, eventuellt tillsammans med den berörda kommunen, får garantera lån för upprustning av lägenheter i flerbostadshus (yrkande 5). Garantierna ska kunna lämnas inom en ram om totalt 20 miljarder kronor, vilket bedöms kunna täcka lånebehovet för upprustning av 60 000 lägenheter. Motionärerna framhåller också att en upprustning av miljonprogrammets bostäder inte alltid är företagsekonomiskt lönsam och att betalningsförmågan hos hyresgästerna kan vara begränsad.

Peter Johnsson (S) föreslår i motion 2012/13:C399 ett tillkännagivande om behovet av att initiera ett program för en klimatsmart renovering av miljonprogramsområdena.

Statliga kreditgarantier för ny- och ombyggnad

Boverket kan lämna statlig kreditgaranti för vissa former av lån enligt bestämmelserna i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti till bostadsbyggande m.m. och förordningen (2011:211) om utlåning och garantier. Denna verksamhet bedrevs fram till den 1 oktober i år av Statens bostadskreditnämnd (BKN) då de två myndigheterna samordnades. Kreditgarantin är en försäkring som långivare kan teckna för lån till bl.a. ny- och ombyggnad av bostäder. Avgiften för kreditgarantin baseras på Boverkets riskbedömning av det aktuella ärendet. Garantin träder in om låntagaren inte kan fullgöra sina åtaganden mot långivaren och fastigheten säljs till ett belopp som inte täcker det garanterade beloppet.

Utredningsförslag

I rapporten Upprustning av miljonprogrammets flerbostadshus – statlig medverkan i finansieringen lade BKN i december 2008 fram ett förslag om ett program med statliga kreditgarantier för lån till upprustning av flerbostadshus. Garantiprogrammet skulle ge BKN möjlighet att garantera upprustningslån inom en ram om 20 miljarder kronor och dessutom subventionera garantiavgifterna med ett belopp upp till 500 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Vid föregående års behandling av anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 (bet. 2011/12:CU1) kommenterade civilutskottet två motionsförslag som bedömdes ha koppling till BKN:s utredningsförslag enligt följande.

Förslaget om anslagsfördelning i både motion 2011/12:C352 (S) och 2011/12:C419 (SD) innebär att ett nytt anslag inrättas för subventionering av kreditgarantier för lån till upprustning av flerbostadshus. Försla-

gen tycks – med reservation för att beskrivningen i motionerna är knapphändig – utgå från en utredning som Statens bostadskreditnämnd (BKN) presenterade 2008. Det bör påpekas att de centrala företrädarna för de tilltänkta mottagarna av denna subvention, dvs. SABO och Fastighetsägarna, i sina remissvar på BKN:s utredning i huvudsak ställde sig avvisande till utredningsförslagen. SABO:s bedömning var att en subventionerad kreditgaranti inte kommer att vara särskilt effektiv. Fastighetsägarna ansåg att det föreslagna stödet var konkurrenssnedvridande och oförenligt med EU-rätten. Inte heller Hyresgästföreningen Riksförbundet ansåg att förslaget borde genomföras.

Utskottet kan konstatera att Socialdemokraterna i år har reviderat sitt förslag såtillvida att någon subvention av garantiavgiften inte föreslås. Det tycks nu främst vara fråga om en utvidgning av den möjlighet som redan finns att bevilja kreditgaranti vid lån till ombyggnad till att även omfatta lån till andra upprustningsåtgärder, t.ex. vissa former av underhåll. Som utskottet förstår motionsförslagen ska långivarna således på gängse villkor kunna teckna en kreditgaranti, dvs. en försäkring, som ett skydd mot kreditförluster vid lån till fastighetsägare som avser att rusta upp sina fastigheter. Det bör i sammanhanget erinras om att avgiften för en statlig kreditgaranti ska bestämmas med hänsyn tagen till risken i det specifika ärendet.

Utskottet kan emellertid inte närmare bedöma de mycket kortfattat beskrivna motionsförslagen om att möjligheten att ge kreditgaranti bör utvidgas till att även avse lån till upprustningsåtgärder i miljonprogrammets bostäder. Remissinstansernas tidigare bedömning av BKN:s förslag från 2008 kan möjligen ge en viss indikation om hur de närmast berörda parterna skulle se på effekterna av en sådan åtgärd. I vart fall torde inte de problem som motionärerna själva särskilt framhåller, dvs. bristande företagsekonomisk lönsamhet i vissa upprustningsåtgärder och begränsad betalningsförmåga hos hyresgästerna, bli lösta genom den föreslagna åtgärden.

Civilutskottet anser inte att de aktuella motionerna bör föranleda något tillkännagivande till regeringen om kreditgarantier för lån till upprustning av bl.a. miljonprogrammets bostäder. Motionerna avstyrks således.

Svaga bostadsmarknader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bl.a. ett bostadsprogram för svaga bostadsmarknader och landsbygden. Utskottet hänvisar till det befintliga stödet till omstrukturering av kommunala bostadsföretag på orter med omfattande problem och till åtgärder som under det senaste året vidtagits för att underlätta bostadsbyggande på svaga bostadsmarknader och landsbygden.

Jämför reservationerna 14 (S, MP) och 15 (V).

Motionerna

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om behovet av ett sammanhållet bostadsprogram för svaga bostadsmarknader (yrkande 11). Motionärerna framhåller att befolkningsminskningen i vissa kommuner har lett till ett akut behov av att avveckla lägenheter och till att bostadsföretagen ibland har svåra ekonomiska problem. De föreslår vidare att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med ett sammanhållet bostadsprogram för landsbygden (yrkande 12). Motionärerna framhåller bl.a. de svårigheter som finns när det gäller att få lån för att bygga en villa på orter med fallande priser.

Även i motion 2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör ta fram en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygdskommunerna. Enligt motionärerna behövs det en helhetsinriktad politik som säkerställer ett efterfrågestyrt byggande, en jämn kostnadskontrollerad produktion med bra kvalitet och en strategi som ger lokala byggföretag möjlighet att konkurrera med de stora byggbolagen.

Isak From m.fl. (S) framhåller i motion 2012/13:C370 att det nästan är omöjligt att bygga bostäder i glesbygden i dag eftersom bankerna anser att risken med att låna ut pengar är för stor. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande till regeringen om behovet att underlätta bostadsbyggande i glesbygden.

Boverkets uppdrag avseende svaga bostadsmarknader

Boverket har enligt sin instruktion (SFS 2012:546) i uppgift att träffa avtal med kommuner om statens medverkan vid omstrukturering eller rekonstruktion av ett kommunalt bostadsföretag samt göra uppföljningar och utvärderingar avseende stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Det statliga stödet till omstrukturering av kommunala bostadsföretag lämnas enligt bestämmelserna i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Stödet kan ges i form av bidrag för omstrukturering av kommunala bostadsföretag, kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden eller som kreditgaranti för lån till kommuner. Statens respektive kommunens åtaganden i samband med omstruktureringen regleras i ett avtal mellan kommunen och Boverket. Statens Bostadsomvandling AB (Sbo) är ett statligt företag som kompletterar Boverkets verksamhet med stöd till kommuner. Företaget kan överta lägenheter som avvecklas inom ramen för avtalen.

Boverket har vidare i uppdrag att erbjuda marknadskompletterande rådgivning om finansiering av bostäder till mindre och medelstora byggherrar. Denna rådgivningsfunktion, som etablerades i juni 2012, är avsedd att vara ett stöd för enskilda och företag som avser att bygga bostäder på bl.a. svaga bostadsmarknader att skapa en finansieringslösning som kan inkludera flera parter.

Boverket kan också lämna statlig garanti (kreditgaranti) till kreditinstitut avseende bl.a. ny- eller ombyggnad av hyres- eller bostadsrättshus och nybyggnad av egnahem eller ägarlägenheter enligt bestämmelserna i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti till bostadsbyggande m.m. Genom en ändring i denna förordning infördes i juni 2012 en möjlighet att ställa ut garantier även i de fall när kostnaden för ny- eller ombyggnaden överstiger den ökning av marknadsvärdet som ny- eller ombyggnaden medför. Kreditgaranti får i stället lämnas med ett belopp som motsvarar 90 procent av kostnaden för ny- eller ombyggnaden. Kreditgarantin får i dessa fall dock inte överstiga ett belopp om 16 000 kronor per kvadratmeter uppvärmd boarea.

Utskottets ställningstagande

Förutsättningarna på den svenska bostadsmarknaden skiljer sig markant mellan olika delar av landet. Problemen med bostadsbrist och ett otillräckligt bostadsbyggande gör sig framför allt gällande i storstäderna och i vissa mellanstora städer. Det finns emellertid även delar av landet där problemen ser helt annorlunda ut. Det gäller framför allt i de kommuner som har en svag arbetsmarknad och ett vikande befolkningsunderlag. I dessa kommuner kan det finnas stora bostadsöverskott och därmed bostadsföretag med svåra ekonomiska problem. Samtidigt är det viktigt att erinra om att det även i kommuner med en svag bostadsmarknad kan finnas behov av ett visst kompletterande bostadsbyggande.

Problemen på landets svaga bostadsmarknader har varit föremål för överväganden i olika sammanhang under de senaste åren. Som framgått ovan finns det även en ordning etablerad för statlig medverkan i omstruktureringar av kommunala bostadsföretag på orter med omfattande problem. Denna ordning medger flera olika lösningar som kan anpassas efter förhållandena i de aktuella kommunerna. Av årets budgetproposition framgår att regeringen anser att det finns skäl att överväga formerna för stödet till kommunala bostadsföretag i kris. Samtidigt framhålls att genomförandet av en stödordning för bostadsföretag i kris på svaga bostadsmarknader på ett sätt som uppfyller EU-rättens krav är mycket komplex.

Även svårigheterna att finansiera det bostadsbyggande som kan behövas även på en svag bostadsmarknad, liksom i landsbygds- och glesbygdskommuner i allmänhet, har varit föremål för överväganden i ett flertal sammanhang under senare år. I förra årets budgetproposition aviserade regeringen sin avsikt att vidta vissa åtgärder för att underlätta ett sådant bostadsbyggande. Som framgått av redovisningen ovan har dessa förändringar nu genomförts. Boverket har således nu möjlighet att bevilja kreditgarantier även för belopp som överstiger fastighetens marknadsvärde efter en nybyggnation. Vidare har verket ansvar för en ny rådgivningsfunktion som är avsedd att underlätta för enskilda och företag som avser att bygga bostäder på svaga bostadsmarknader att hitta en lämplig finansieringslösning.

Civilutskottet kan konstatera att de frågor om svaga bostadsmarknader och bostadsbyggande på landsbygden som tas upp i de aktuella motionerna är väl uppmärksammade av regeringen. Flera åtgärder har också vidtagits under det senaste året i syfte att underlätta bostadsbyggande på bl.a. svaga bostadsmarknader. De förslag om tillkännagivanden som läggs fram av motionärerna skulle inte tillföra något i sak. Motionerna avstyrks således.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om förändringar i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Utskottet anser att resultatet av den pågående beredningen av Boverkets översyn av lagen bör avvaktas.

Jämför reservationerna 16 (S), 17 (MP) och 18 (V).

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen i olika avseenden följer av flera lagar, bl.a. kommunallagen, socialtjänstlagen och plan- och bygglagen. Riksdagen beslutade hösten 2000 att också införa en särskild lagreglering av kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

I lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar föreskrivs bl.a. att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen, om det behövs, samråda med andra kommuner som berörs av planeringen. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod (1 §). Länsstyrelserna ska lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen (2 §). En kommun ska lämna regeringen de uppgifter om kommunens bostadsförsörjningsplanering som regeringen begär (5 §).

Vidare finns i lagen bestämmelser om kommunal bostadsförmedling (3, 4 §§). Utskottet återkommer till denna fråga nedan i ett särskilt avsnitt.

Motionerna

Fyra motioner tar upp frågor om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Veronica Palm m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C388 yrkande 12 ett tillkännagivande om behovet av en förstärkning av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Kommunerna bör ges ett tydligare ansvar

för tillgången på bostäder. Motionärerna framhåller att det inte ska vara möjligt för en kommun att vältra över detta ansvar på närliggande kommuner.

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att det bör införas krav på kommunala boendeplaneringsprogram (yrkande 6). Programmen ska vara heltäckande och övergripande samt ta upp såväl planer för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i serviceutbudet. Programmen ska redovisas för regeringen via länsstyrelserna. Vidare föreslås ett tillkännagivande om ett utökat bostadsförsörjningsansvar för kommunerna (yrkande 28). Motionärerna anser att kommunerna årligen ska undersöka och redovisa hur stor efterfrågan på bostäder är. Efterfrågan bland unga under 25 år ska särredovisas och en förstabogaranti bör införas som innebär att alla unga garanteras en bostad på minst ett rum och kök. Villkoren för denna rättighet bör utredas närmare, bl.a. i fråga om hur länge en person ska ha varit folkbokförd i en kommun för att omfattas av garantin.

Jan Lindholm (MP) hänvisar i motion 2012/13:C447 till FN-deklarationens och regeringsformens formuleringar om rätten till boende. Motionären framhåller att det är nödvändigt med en granskning av hur kommunerna uppfyller sitt bostadsförsörjningsansvar utifrån den hemlöshet som drabbar många människor. Förslaget i motionen innebär att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med ett förslag till lagstiftning som klargör hur allas rätt till bostad ska utövas i Sverige.

Enligt motion 2012/13:So596 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) bör riksdagen framhålla i ett tillkännagivande att kommunerna i sin bostadsförsörjningsplanering måste beakta de äldres behov av en s.k. boendekarriär, dvs. möjlighet att i friskt tillstånd flytta till ett mer anpassat boende (yrkande 5). Det gäller även behovet av att beakta de äldres tillgänglighet till samhällsservice (yrkande 6).

Översyn av lagen

Boverket fick april 2012 i uppdrag av regeringen (S2012/2989/PBB) att göra en översyn av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Syftet med översynen var enligt uppdraget att förtydliga det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen och tydliggöra det regionala perspektivet vid planering av bostadsförsörjningen ur ett hållbart perspektiv. I uppdraget ingick att lämna förslag till ändringar i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Som bakgrund till uppdraget angav regeringen bl.a. att Boverkets kartläggning via bostadsmarknadsenkäten har visat att det är långt ifrån alla kommuner som tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Vidare angavs att de utredningar som regeringen nyligen låtit genomföra om bostadsförsörjningssituationen i Stockholms län visar ett behov av att se över lagen i syfte att tydliggöra kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen.

Boverket redovisade i juni 2012 sitt uppdrag i rapporten Boverkets översyn av bostadsförsörjningslagen (rapport 2012:12). I rapporten föreslår Boverket att den nuvarande lagen ersätts med en ny lag om kommunernas ansvar för boendeplanering. Skillnaderna mellan nu gällande lag och den föreslagna lagen anges i huvudsak vara hur ansvaret för kommuner och länsstyrelser uttrycks och preciseras. Det är enligt verket principiellt sett inte fråga om ett utökat ansvar eller en ändrad ansvarsfördelning.

Boverkets förslag bereds inom Regeringskansliet och är för närvarande föremål för remissbehandling.

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan har regeringen låtit Boverket genomföra en översyn av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Syftet med översynen har varit att förtydliga det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen och tydliggöra det regionala perspektivet vid planering av bostadsförsörjningen, dvs. just de frågor som lyfts fram i motion 2012/13:C388 (S). Något behov av ett tillkännagivande i dessa frågor finns således inte.

Utskottet kan inte heller se något skäl för tillkännagivanden till regeringen enligt förslagen i MP-motionerna. Såväl de äldres behov av bostäder och tillgång till service som olika frågor om hemlöshet ingår som en självklar del i kommunernas ansvarsområden. De närmare formerna för hur detta ansvar ska utövas bör emellertid inte regleras genom lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

När det slutligen gäller Vänsterpartiets partimotion tycks den vara inriktad på en omfattande statlig detaljreglering om hur kommunerna ska utöva sitt ansvar och vad detta ska anses omfatta. Vad gäller denna fråga har utskottet vid ett flertal tillfällen redovisat sin uppfattning att de statliga kraven måste lämna utrymme för kommunerna att utöva sitt bostadsförsörjningsansvar på ett sätt som utgår från behovet i olika delar av landet. Utskottet ställer sig också frågande till innebörden av den s.k. förstabogaranti som kommunerna enligt motionen ska lämna.

Utskottet anser att resultatet av den pågående beredningen av översynen av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör avvaktas. Motionerna avstyrks med hänvisning till det ovan anförda.

Kommunal bostadsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om skärpta krav på kommunal bostadsförmedling. Utskottet anser att det i första hand är kommunerna själva som ska överväga frågan om behovet av kommunal bostadsförmedling och i vilka former den i så fall ska ordnas. Jämför reservation 19 (S, MP, V).

Gällande rätt

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Om två eller flera kommuner behöver en gemensam bostadsförmedling, ska dessa kommuner anordna en sådan bostadsförmedling. Regeringen får förelägga en kommun att anordna kommunal bostadsförmedling (3 §).

En kommunal bostadsförmedling som förmedlar lägenheter i turordning efter kötid får, utöver sådan förmedlingsersättning som får tas ut vid yrkesmässig bostadsförmedling, ta ut en avgift för rätten att stå i kö (köavgift) av den hyressökande. Kommunen får bestämma avgiften och grunderna för hur den ska tas ut (4 §).

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C388 ett tillkännagivande om att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör ändras så att kommunerna tar ett större ansvar för att förmedla bostäder, antingen genom kommunala bostadsförmedlingar eller genom att erbjuda motsvarande service i annan form (yrkande 13). Motionärerna hänvisar till att endast ett tiotal kommuner har en bostadsförmedling i dag. Vidare föreslås ett tillkännagivande med innebörden att regeringen bör uppmana kommuner med bostadsbrist att starta en förmedling av andrahandskontrakt (yrkande 14). Motionärerna framhåller att andrahandsförmedling i dag ofta är godtycklig med stora risker för diskriminering och att andrahandshyresgästerna riskerar att bli lurade.

Även enligt motion 2012/13:C365 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) bör alla kommuner, själva eller tillsammans med andra kommuner, bli skyldiga att inrätta en bostadsförmedling. Enligt motionärerna bör det dessutom gälla att såväl de allmännyttiga som privata hyresvärdarna ska vara skyldiga att anmäla lediga lägenheter till förmedlingen.

Jörgen Hellman m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C409 ett tillkännagivande om behovet av en bra bostadspolitik och att kommunerna bör få i uppdrag att satsa på kommunala bostadsförmedlingar.

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, ordna en bostadsförmedling som har klara och tydliga regler och som förmedlar flertalet allmännyttiga och privata lägenheter enligt turordning samt social och medicinsk förtur (yrkande 5). Enligt motionen bör regeringen även utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling och uthyrning av lägenheter i andra hand (yrkande 27). Motionärerna anser att en sådan förmedlingsverksamhet skulle minska riskerna för att människor drabbas av ocker i form av oskäliga hyror och orimliga förmedlingsavgifter.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har under flera år behandlat och avstyrkt motionsförslag med krav bl.a. på att alla kommuner ska bli skyldiga att inrätta en kommunal bostadsförmedling och då klargjort sin inställning i denna fråga. Utskottet anser att det i första hand är kommunerna själva som ska överväga frågan om behovet av kommunal bostadsförmedling och i vilka former den i så fall ska ordnas.

Även när det gäller förslaget i motion 2012/13:C365 (S) om att alla hyresvärdar ska vara skyldiga att anmäla lediga lägenheter till kommunal förmedling har utskottet vid ett flertal tillfällen tydligt redovisat sin inställning att ett sådant krav inte bör införas.

De aktuella motionerna avstyrks.

Kommunal hyresgaranti

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om en översyn av systemet med hyresgarantier. Utskottet hänvisar till att det nyligen har genomförts en översyn.

Jämför reservation 20 (V).

Bakgrund

Kommuner kan ställa ut s.k. hyresgarantier till personer som har svårt att få en bostad med besittningsskydd trots att de har betalningsförmåga. En hyresgaranti är ett borgensåtagande från kommunens sida som omfattar en hyresgästs skyldighet att betala hyra.

Kommunernas möjlighet att ställa ut hyresgarantier följer av 2 kap. 6 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter där det framgår att kommuner får lämna enskilda hushåll ekonomiskt stöd i syfte att minska deras kostnader för att skaffa eller inneha en permanentbostad. Kommuner får också ställa säkerhet för att ett avtal om hyra av en bostadslägenhet full-

görs i syfte att enskilda hushåll ska få en permanentbostad med hyresrätt som är förenad med rätt till förlängning, om det enskilda hushållets behov av en sådan bostad inte kan tillgodoses på annat sätt.

En kommun som lämnar hyresgaranti kan enligt förordningen (2007:623) om statligt stöd för kommunala hyresgarantier få ett statligt bidrag om 5 000 kronor per garanti. Bidraget, som administreras av Boverket, betalas ut oavsett om garantin infrias eller inte. Under 2011 beviljade Statens bostadskreditnämnd (BKN), som administrerade stödet för de kommunala garantierna fram till den 1 oktober i år, bidrag för 260 utfärdade hyresgarantier i 14 kommuner. Det innebar en ökning jämfört med 2010 då bidrag beviljades för 163 hyresgarantier i 15 kommuner.

BKN genomförde under 2010 på regeringens uppdrag en utvärdering av stödet till verksamheten med kommunala hyresgarantier. Enligt redovisningen av uppdraget (Utvärdering av kommunala hyresgarantier och förvärvsgarantier, BKN december 2010) är kommunerna väl informerade om möjligheten att använda kommunala hyresgarantier som ett verktyg för att hjälpa hushåll att få ett förstahandskontrakt. De kommuner som har ställt ut hyresgarantier är eniga om att verktyget har betydelse och gör skillnad för de hushåll som blir hjälpta. BKN föreslår i rapporten att hyresgarantierna behålls i dagens utformning, men med en medvetenhet om att det hjälper hushåll på marginalen och att omfattningen inte kommer att vara mycket större än i dag. BKN bedömer att det statliga bidraget inte har en avgörande betydelse för kommunernas användning av hyresgarantier, men föreslår ändå att bidraget kvarstår.

Motionen

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) hänvisas till den utvärdering av den kommunala hyresgarantin som genomförts av BKN. Enligt motionärerna var en slutsats av utvärderingen att en statlig hyresgaranti skulle ha bättre effekt. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna att det genomförs en översyn avseende olika former av hyresgarantier (yrkande 29).

Utskottets ställningstagande

Möjligheten att ställa ut kommunala hyresgarantier och få statligt bidrag för dessa åtaganden har hittills utnyttjats av färre kommuner än vad som förväntades när de nu gällande reglerna infördes. Som framgått ovan anser emellertid de kommuner som ställt ut garantier att verksamheten varit till nytta för de hushåll som blir hjälpta. Slutsatsen i den utvärdering som BKN genomförde 2010 var att hyresgarantierna och stödet för dem bör behållas i dagens utformning. Vad gäller den fråga som motionärerna hänvisar till – eventuella statliga hyresgarantier – konstaterade BKN att detta inte var ett alternativ då bostadsförsörjningsansvaret i första hand ligger hos kommunerna.

Utskottet anser inte att det finns skäl att nu genomföra ytterligare en översyn av systemet med kommunala hyresgarantier. Motion 2012/13: C400 (V) yrkande 29 avstyrks således av utskottet.

Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag som gäller allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Utskottet anser inte att det bör införas krav på att alla kommuner ska ha ett allmännyttigt bostadsföretag. I övrigt hänvisar utskottet till villkoren i den nya lagstiftningen på området och till att en uppföljning av lagen bör anstå till dess tillräckliga erfarenheter hunnit vinnas.

Jämför reservation 21 (V).

Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Enligt lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag avses med ett sådant bolag ett aktiebolag som en kommun eller flera kommuner gemensamt har det bestämmande inflytandet över och som i allmännyttigt syfte

1. i sin verksamhet huvudsakligen förvaltar fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt
2. främjar bostadsförsörjningen i den eller de kommuner som är ägare till bolaget
3. erbjuder hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

Vidare anges bl.a. att ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer.

Lagen innehåller även särskilda bestämmelser om värdeöverföringar från ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag. Sådana värdeöverföringar får under ett räkenskapsår inte överstiga ett belopp som motsvarar räntan på det kapital som kommunen eller kommunerna vid föregående räkenskapsårs utgång har skjutit till i bolaget som betalning för aktier. Räntesatsen ska därvid utgöras av den genomsnittliga statslåneräntan under föregående räkenskapsår med tillägg av 1 procentenhet. Vidare anges att värdeöverföringar under ett räkenskapsår inte får överstiga ett belopp som motsvarar hälften av bolagets resultat för föregående räkenskapsår. Det finns emellertid i lagen vissa undantag från dessa begränsningar av värdeöverföringarna som bl.a. avser nettoöverskott som uppkommit vid avyttring av fastigheter.

Motionerna

I partimotion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att det ska finnas minst ett allmännyttigt bostadsföretag i varje kommun (yrkande 4). De kommuner som i dag saknar ett sådant företag bör ges ansvar för att på sikt bygga upp ett. I motionen anförts vidare att den nuvarande lagstiftningen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag innebär att hyresgästernas inflytande i samband med försäljning, vinstuttag och avsättningar till underhåll begränsats. Regeringen föreslås därför återkomma med förslag om hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i företagen (yrkande 31).

Marietta de Pourbaix-Lundin (M) föreslår i motion 2012/13:C334 ett tillkännagivande om att begränsningen gällande aktieutdelning i kommunala bostadsaktiebolag bör ses över. Motionären anser att den nuvarande regleringen innebär att det är omöjligt att skjuta upp uttaget av vinster från ett år till ett senare år.

Utskottets ställningstagande

Vid behandlingen föregående år (bet. 2011/12:CU1) av förslag motsvarande dem som nu förs fram i partimotionen (V) anförde utskottet följande.

Förslaget i motionens yrkande 2 om ett krav på alla kommuner att behålla eller inrätta ett allmännyttigt bostadsföretag avstyrks. Denna fråga bör även fortsättningsvis få avgöras av varje enskild kommun.

I fråga om förslaget om hyresgästernas inflytande i allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag vill utskottet erinra om att lagen anger att dessa bolag ska erbjuda sina hyresgäster en sådan möjlighet. Då lagen ännu inte har varit i kraft under ett helt år är det ännu för tidigt att värdera utfallet av den nya lagstiftningen i bl.a. den aktuella frågan.

Utskottet står fast vid sin uppfattning när det gäller förslaget om att alla kommuner ska ha ett allmännyttigt bostadsföretag. Vad gäller frågan om en utvärdering av lagen bör den enligt utskottet kunna anstå till dess tillräckliga erfarenheter hunnit vinnas. Utskottet erinrar om att regeringen i propositionen om den nu införda lagen (prop. 2009/10:185) aviserade sin avsikt att låta genomföra en uppföljning av regleringens effekter på bostadsmarknaden när de nya bestämmelserna varit i kraft en tid. Det angavs också särskilt i propositionen att regelverket kring begränsningen av värdeöverföringar från allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och tillämpningen av detta bör följas upp och utvärderas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Konsumentpolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nytt konsumentpolitiskt mål. Utskottet anser att det mål för området Konsumentpolitik som riksdagen fastställde hösten 2008 bör gälla även i fortsättningen.

Jämför reservation 22 (S, MP, V).

Bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 2007 att ändra det övergripande målet för politikområdet Konsumentpolitik från Trygga konsumenter som handlar hållbart till Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:CU1, rskr. 2007/08:106).

Med anledning av upphävandet av politikområdena beslutade riksdagen hösten 2008 om mål för området Konsumentpolitik. Det mål som beslutades är likalydande med det mål för konsumentpolitiken som fastställdes 2007 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:118).

Motionerna

I motion 2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att riksdagen beslutar att det nuvarande målet för området Konsumentpolitik, nämligen Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val, ersätts av målet Trygga konsumenter som handlar hållbart och de delmål som föreslås i motionen. Motionärerna menar att det är nödvändigt att vidga det konsumentpolitiska målet för att det bättre ska svara mot motionärernas ambitioner på området.

Ett likalydande förslag läggs även fram i motion 2012/13:C406 av samma motionärer yrkande 3.

Marianne Berg m.fl. (V) anser i motion 2012/13:C206 att ändringen 2007 av det konsumentpolitiska målet innebär att producenternas och näringslivets ansvar minskar på konsumenternas bekostnad och att det är beklagligt att hållbar konsumtion tagits bort från målet. Motionärerna föreslår att det nuvarande målet för området Konsumentpolitik upphävs och att i stället Trygga konsumenter som handlar hållbart införs som mål (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet ställde sig hösten 2007 bakom regeringens förslag till nytt mål för konsumentpolitiken (bet. 2007/08:CU1). Utskottet instämde även i vad regeringen framhållit om att det krävs ett grundläggande konsumentskydd och tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information om t.ex.

produkters pris och egenskaper, produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och vilken påverkan konsumtionen har på människor och miljö för att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val.

I budgetbetänkandet hösten 2008 stod utskottet fast vid sin uppfattning att det då gällande målet för konsumentpolitiken, och därmed även det likalydande föreslagna målet för området Konsumentpolitik, framstod som väl genomtänkt och välmotiverat. Liksom tidigare underströk utskottet att målet inte innebär någon försvagning av hållbarhetsaspekten (bet. 2008/09:CU1).

Därefter har utskottet i de tre senaste årens budgetbetänkanden behandlat och avstyrkt motionsförslag motsvarande de nu aktuella om en återgång till det tidigare gällande målet (bet. 2009/10:CU1, bet. 2010/11:CU1 och bet. 2011/12:CU1).

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade uppfattning och anser således att det inte finns något skäl för riksdagen att ersätta det nu gällande konsumentpolitiska målet med det mål som förordas i motionerna.

De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

Konsumentvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller konsumentvägledning. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 23 (S, MP, V).

Bakgrund

Kommunernas arbete med konsumentvägledning är ett frivilligt åtagande, och verksamheten kan därmed variera mellan kommunerna i fråga om innehåll, omfattning och organisation. Ibland samarbetar flera kommuner genom att t.ex. ha gemensam konsumentvägledning. Inom ramen för den kommunala konsumentvägledningen kan det förekomma dels direktrådgivning, dvs. efterfrågestyrd information om konsumentlagar, stöd vid tvister, ekonomiska råd och köpråd direkt till en enskild konsument, dels långsiktigt förebyggande arbete, dvs. marknadsbevakning samt kontakter med och information till skolor, näringsliv och organisationer.

Enligt instruktionen för Konsumentverket ska myndigheten med utbildning och information stödja kommunernas konsumentverksamhet i frågor som rör konsumentskydd och konsumentlagstiftning. Konsumentverket följer vidare utvecklingen av konsumentverksamheten i kommunerna, och verket lämnar årligen en lägesbeskrivning av verksamheten.

Av den rapport som lämnades 2012 (rapport 2012:4 Kommunernas konsumentvägledning) framgår att 257 av landets 290 kommuner våren 2012 erbjöd konsumentvägledning, vilket är 9 färre än 2011. Generellt har anta-

let årsarbetskrafter som läggs på konsumentvägledning minskat under de senaste fem åren men under 2012 har dock antalet ökat något. Det genomsnittliga antalet årsarbetskrafter per kommun har legat relativt stabilt de senaste tre åren, ungefär 0,5 årsarbetskraft i snitt per kommun. Den övervägande delen av konsumentvägledarnas tid, 60 procent, läggs på direktrådgivning till enskilda konsumenter. Det förebyggande arbetet, exempelvis allmän information om rättsliga regler på konsumentområdet, upptar i snitt 20 procent av konsumentvägledarnas arbetstid.

Vid sidan av konsumentvägledningen är kommunerna, enligt 2 § skuldsaneringslagen (2006:548), skyldiga att inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för.

Utöver den kommunala konsumentverksamheten har olika självständiga rådgivningsbyråer inrättats på nationell nivå: Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Konsumenternas försäkringsbyrå, Konsumenternas energimarknadsbyrå samt Telekområdgivarna. Samtliga byråer finansieras av respektive bransch. Staten deltar, genom bl.a. Konsumentverket, som en av huvudmännen. Byråerna samarbetar i stor utsträckning, och de två förstnämnda har en gemensam webbplats. Byråerna har också ett nära samarbete med Konsumentverket och respektive sektorsmyndighet.

Konsumentverket lämnar bl.a. på sin webbplats information om olika konsumentfrågor. Konsumentverket ger däremot inte någon enskild rådgivning till konsumenter. Konsument Europa som är en fristående enhet inom Konsumentverket lämnar dock enskild rådgivning vid handel över gränserna inom EU. Enheten arbetar även med att sprida information till konsumenter, bl.a. via föreläsningar, kampanjer, foldrar och sin webbplats. Konsument Europa finansieras till lika delar av Konsumentverket och Europeiska kommissionen.

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (S) anser i motion 2012/13:C390 att det är viktigt att alla invånare har tillgång till konsumentvägledning i sin kommun eller erbjuds konsumentvägledning i samarbete med andra kommuner. Motionärerna anser vidare att det är angeläget att konsumenterna också kan erbjudas konsumentvägledning på internet. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 8).

I motion 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om att stärka den kommunala konsumentvägledningen och att öka stödet till fristående konsumentorganisationer (yrkande 4). Motionärerna vill att alla kommuner ska kunna erbjuda sina invånare vägledning i konsumentfrågor, antingen genom samarbete med andra kommuner, ideella organisationer eller genom egen verksamhet.

Marie Nordén (S) anser i motion 2012/13:C338 att alla kommuninvånare borde ha en konsumentvägledning att kunna vända sig till. Motionären anför vidare att det i dag är naturligt att också erbjuda konsumentvägledning på internet. Enligt motionären borde det vara ett obligatorium för kommunerna att ha konsumentvägledning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta.

I motion 2012/13:C371 av Tomas Eneroth m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över behovet av ett ökat statligt ansvar för konsumentrådgivning i hela landet.

I motion 2012/13:C448 av Agneta Luttropp m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör uppmärksamma behovet av ekonomisk vägledning till en del äldre samt återkomma med förslag gällande en sådan vägledning.

Pågående arbete

Regeringen gav i maj 2011 en särskild utredare i uppdrag att se över det befintliga stödet till konsumenter i form av information och vägledning samt föreslå hur det bör organiseras och bedrivs för att bli mer ändamålsenligt, effektivt och likvärdigt för alla konsumenter i landet. Uppdraget omfattade även att föreslå lämpliga strategier och metoder för hur insatser ska utformas för att stödet ska nå fram och användas av konsumenterna. Utredningen, som antog namnet Utredningen om framtidens stöd till konsumenter, redovisade i juni 2012 sitt uppdrag i betänkandet Konsumenten i centrum – ett framtida konsumentstöd (SOU 2012:43). Utredningen föreslår bl.a. följande.

- I syfte att förbättra tillgängligheten till oberoende konsumentinformation ska en elektronisk informationstjänst med samlad konsumentinformation tas fram. Konsumentverket ska vara samordningsmyndighet för en sådan informationstjänst som ska innehålla information om konsumentens rättsliga ställning samt information som syftar till att möjliggöra för konsumenten att göra medvetna och välinformerade val.
- Konsumentverket ska ha ansvar för att ge vägledning till enskilda konsumenter i köp- och avtalsrättsliga frågor samt att inom sitt verksamhetsområde informera och vägleda konsumenter i syfte att möjliggöra för konsumenter att göra medvetna och välinformerade val. Regeringen bör ge Konsumentverket i uppdrag att utveckla och tillhandahålla en rikstäckande direktvägledning, vilken bör inkludera vägledning per telefon och skriftlig vägledning (e-post eller brev).
- Konsumentverket ska stödja kommunerna i deras uppsökande verksamhet mot konsumenter.

- Det uppsökande arbetet behöver planeras och koordineras enligt en övergripande metod och i större utsträckning ske i samverkan mellan relevanta myndigheter, konsumentbyråer, kommuner och det civila samhällets organisationer. Kommunerna har en central roll i det uppsökande arbetet.
- Regeringen bör ge Konsumentverket i uppdrag att ansvara för att kartlägga de bakomliggande orsakerna till konsumenters beteende i olika valsituationer som bedöms som särskilt betydelsefulla och föreslå vilka metoder och informationskanaler som är lämpliga med hänsyn till vad som framkommit i kartläggningen av olika målgruppers behov.

Därutöver gör utredningen bl.a. följande bedömningar.

- Direktvägledning i konsumentfrågor är ett nödvändigt komplement till det webbaserade stödet och är betydelsefullt för att nå de konsumenter som av olika skäl inte kan ta till sig webbaserad information.
- Förslaget om Konsumentverkets direktvägledning åt konsumenter leder inte till någon inskränkning i kommunernas möjlighet att även fortsättningsvis bedriva konsumentverksamhet med direktrådgivning. Förslaget leder, enligt utredningen, till att det skapas ett större utrymme för kommunerna att förbättra servicen till sina kommuninvånare med en bättre och mer lättillgänglig vägledning och samtidigt ha möjlighet att arbeta mer uppsökande mot sina kommuninvånare och mot näringsidkare jämfört med i dag. Utredningen anser att det är betydelsefullt att direktvägledningsverksamhet finns kvar på lokal nivå för att kunna stödja konsumenter som behöver ett fysiskt möte och för att kunna hantera vissa ärenden.
- Det uppsökande arbetet är betydelsefullt och nödvändigt för att nå konsumenter som är svåra att nå och en viktig metod för att nå de konsumenter som i vissa situationer saknar engagemang och probleminsikt. Utredningen anser att stödinsatserna inom det uppsökande arbetet måste bli mer effektiva när det gäller att nå ut med information om konsumentstödet och om fördelarna med att vara en medveten konsument.

Utredningsbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att det är viktigt att alla konsumenter har tillgång till en god konsumentvägledning.

Som redovisats ovan har Utredningen om framtidens stöd till konsumenter nyligen överlämnat sina förslag till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. att det ska skapas en samordnad internetjänst för konsumentinformation och att Konsumentverket ska ha ansvar för att ge vägledning till enskilda konsumenter. Vidare gör utredningen bedömningar om bl.a. behovet av direktvägledning till konsumenter som ett nödvändigt komplement

till det webbaserade stödet och om hur det uppsökande arbetet ska nå ut till de konsumenterna som är svåra att nå. Därutöver vill utskottet uppmärksamma att regeringen i budgetpropositionen redovisar att konsumenters tillgång till ett oberoende konsumentstöd som når fram och används kommer att vara en prioriterad fråga (prop. 2012/13:1 utg.omr. 18 avsnitt 5.5).

Utskottet kan konstatera att de förslag som utredningen har lagt fram ligger väl i linje med motionsönskemålen. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör det pågående arbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter, punkt 3 (MP, V)

av Agneta Börjesson (MP) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag i bilaga 5 till lag om ändring i jordabalken. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:C356 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 i denna del och 2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del och avslår proposition 2012/13:1 utgiftsområde 18 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Genom de föreslagna längre giltighetstiderna för de särskilda överenskommelserna om hyror för nybyggda lägenheter, som innebär att de vanliga bruksvärdesreglerna inte blir tillämpliga, kommer hyresnivåerna successivt att styras mer av finansmarknaden än av bruksvärdesprincipen. Genom regeringens samtidigt med det nu behandlade förslaget framlagda – men ännu inte av utskottet färdigberedda – förslaget om privatuthyrning förstärks, såsom det utformats, marknadsanpassningen på hyresmarknaden med allt högre hyror som följd. Bostadsmarknaden i stort har dessutom under en rad av år blivit i allt högre grad anpassad till en marknadsprissättning genom den omfattande ombildningen till bostadsrätter, framför allt på de orter där det råder bostadsbrist. Ombildningarna har också lett till att hyresrätterna minskat i antal på orter där de behövs bäst, vilket har ökat efterfrågetrycket på kvarvarande hyresrätter på ett sätt som pressar hyrorna uppåt. Allt detta tillsammans slår hårt mot de grupper som har svårt att hävda sig ekonomiskt och riskerar att totalt underminera bruksvärdessystemet. Det handlar sammantaget om förändringar, smygvägar, för att öka inslaget av marknadshyror.

Vi anser att regeringens förslag till ändring i hyreslagen i den del den avser överenskommelser om hyror för nybyggda lägenheter inte ska genomföras. Vi föreslår att riksdagen med bifall till MP- och V-motionerna avslår utskottets lagförslag och därmed propositionen i denna del.

2. Bostadspolitiskt mål, punkt 4 (S, MP, V)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Lars Eriksson (S), Agneta Börjesson (MP) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen upphäver målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet och godkänner det bostadspolitiska mål som föreslås i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Det finns ett stort behov av att återupprätta en statlig bostadspolitik med klart uttalade välfärdsambitioner, som samtidigt kan bidra till att ställa om bostadssektorn i en långsiktigt hållbar riktning. Bostadspolitiken måste möta de utmaningar som tar sig uttryck i bl.a. bostadsbrist, boendesegregation och otillräckliga insatser för att förnya bostadsbeståndet. Den nuvarande regeringen har under den senaste sexårsperioden visat att man inte har tillräckliga ambitioner på dessa områden.

Vi anser att det behövs ett nytt bostadspolitiskt mål som ger uttryck för ett samhällsansvar och tydliga sociala ambitioner. Ett sådant mål klargör den politiska viljeinriktningen och har en viktig funktion för att precisera behovet av insatser och valet av politiska verktyg. Ett tydligt mål bidrar även till att de politiska ambitionerna vinner större genomslag då det uppmuntrar och vägleder övriga samhällsaktörer att vidta åtgärder i samma riktning. Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom ett bostadspolitiskt mål med följande formulering.

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå från människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Riksdagen bör vidare upphäva det nuvarande målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet.

Det ovan anförda innebär ett bifall till förslagen i motionerna 2012/13:C388 (S) yrkande 1 och 2012/13:C406 (S) yrkande 2.

3. Mål för bostadsproduktionen, punkt 5 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Ett av de mest akuta problemen på bostadsmarknaden i dag är den tilltagande bostadsbristen. Samtidigt har bostadsbyggandet legat på en klart otillräcklig nivå sedan den borgerliga regeringen tillträdde 2006. Under det senaste året har antalet lägenheter i nyproduktionen minskat ytterligare.

Det är nu helt nödvändigt att möta bostadsbristen med åtgärder som leder till ett ökat bostadsbyggande. För att klargöra den politiska ambitionen att få till stånd en kraftigt ökad nyproduktion av bostäder bör det sättas upp ett mål för bostadsbyggandet. Vänsterpartiet föreslår ett mål som innebär att det ska byggas 40 000 bostäder om året, varav en majoritet bör vara hyresrätter. För att detta mål ska kunna uppnås krävs en aktiv bostadspolitik och olika insatser från såväl statens som kommunernas sida.

Jag föreslår således att riksdagen genom ett tillkännagivande ställer sig bakom ett mål om 40 000 nya bostäder om året. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion 2012/13:C400 yrkande 1.

4. Bostadspolitikens inriktning, punkt 6 (S)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C268 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 11 och

2012/13:C411 av Jennie Nilsson m.fl. (S) samt

avslår motionerna

2012/13:C234 av Elin Lundgren (S),

2012/13:C256 av Pia Nilsson m.fl. (S),

2012/13:C280 av Christer Akej (M),

2012/13:C328 av Pyy Niemi m.fl. (S),

2012/13:C346 av Johan Löfstrand m.fl. (S),
2012/13:C353 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1,
2012/13:C392 av Åsa Lindestam m.fl. (S),
2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 30,
2012/13:Ub509 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3,
2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4 och
2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 30.

Ställningstagande

Bostaden är den plats där vi tillbringar en stor del av våra liv. Det innebär också att inriktningen på de politiska beslut som gäller bostäderna kan få en avgörande betydelse för många människors liv. Bostadspolitikens centrala mål bör vara att för alla ge förutsättningar att leva i goda bostäder till rimlig kostnad och i en stimulerande och trygg miljö. Behoven och efterfrågan varierar emellertid mellan olika grupper och över tid. Därför är det viktigt att politiken inriktas på att hantera de frågor och problem som gör sig särskilt gällande vid olika tidpunkter. De motioner som behandlas i detta avsnitt tar upp ett antal sådana frågor som i dagsläget måste ges större tyngd i bostadspolitik. Vi vill här särskilt uppmärksamma de motioner som lyfter fram problemet med ett otillräckligt bostadsbyggande, främst när det gäller hyresrätter samt bostäder för studenter och unga, men även av egna hushåll med normala inkomster.

Under lång tid har det byggts för få bostäder i Sverige. Särskilt i våra storstäder och övriga utbildnings- och tillväxtorter har byggtakten varit alltför låg för att klara en ökande efterfrågan. Ett otillräckligt bostadsbyggande har lett till bostadsbrist och fått konsekvenser i ett flertal avseenden. Det gäller bl.a. unga hushåll som inte kan skaffa sin första egna bostad, studenter som tvingas tacka nej till utbildningsplatser, arbetsökande som inte kan ta arbete på en ny ort och familjer som inte har råd med en bostad som passar hushållets storlek och behov. Det krävs därför en bostadspolitik som bidrar till att öka bostadsbyggandet generellt i stora delar av landet men också inriktas på särskilt akuta behov på bostadsmarknaden.

Ett sådant behov gäller ett ökat utbud av hyresbostäder. De senaste årens politik har lett till att antalet hyresbostäder genom omvandlingar minskat påtagligt på vissa orter. Samtidigt har tillskottet av nya hyresbostäder varit otillräckligt. Som framhålls i flera motioner är ett tillräckligt utbud av hyresrätter av central betydelse för en fungerande bostadsmarknad och även för rörligheten på arbetsmarknaden. Det är därför nödvändigt att nu inrikta bostadspolitik på åtgärder som kan stärka hyresrättens ställning och öka produktionen av nya hyresbostäder.

Bostadsbristen och frånvaron av bostadspolitiska insatser har lett till problem för alla typer av hushåll, men särskilt drabbade är studenter och unga hushåll. Varje höst kommer rapporter om studenter som tvingas bo i tält eller sovsalar i samband med terminsstarten. Det är naturligtvis inte acceptabelt att regeringen inte har tagit detta problem på tillräckligt allvar.

Inte heller problemet med ungdomar som saknar möjlighet att flytta hemifrån och komma in på den ordinarie bostadsmarknaden har lett till några verkningsfulla åtgärder under senare år.

Vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att ta sig an dessa problem. I motioner från Socialdemokraterna har förslag lagts fram om ett investeringsstöd för att snabbt kunna få i gång byggandet av studentbostäder och hyresbostäder som passar för bl.a. unga hushåll. Dessa motioner behandlas i en annan del av detta betänkande.

Bostadspolitiken måste emellertid även ta sig an övriga problem som har orsakats av ett otillräckligt bostadsbyggande. Ett sådant problem som inte har ägnats tillräcklig uppmärksamhet i den statliga bostadspolitiken gäller utvecklingen på småhusmarknaden. Under det senaste året har nyproduktionen av småhus fallit mycket kraftigt i landet som helhet. Samtidigt är prisnivån på villor och radhus på tillväxtorterna numera så hög att hushåll med normala inkomster har mycket svårt att finansiera ett köp.

Många, inte minst barnfamiljer, önskar ett marknära boende med egen trädgård. Det är angeläget att möjligheten att bo i ett egenägt småhus inte begränsas till hushåll med mycket höga inkomster. Vi anser därför att det är dags att initiera en egnahemsrörelse för 2000-talet med inspiration från de satsningar som gjordes under 1900-talet på egnahem för vanliga människor. Detta kräver framför allt en aktiv bostadspolitik i kommunerna. Redan i dag finns möjliga kommunala bostadspolitiska insatser som skulle underlätta för hushållen att äga sitt boende. Kommunerna har som uppgift att ta fram markområden i efterfrågade lägen och kan underlätta för ny bebyggelse genom att bedriva en aktiv markpolitik och på olika sätt pressa exploateringskostnaderna.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett bifall till motionerna 2012/13:C268 (S), 2012/13:C388 (S) yrkande 11 och 2012/13:C411 (S). Även övriga motioner som behandlas i denna del av utskottets betänkande kan emellertid i stor utsträckning anses bli tillgodosedda genom tillkännagivandet.

5. Bostadspolitikens inriktning, punkt 6 (MP)

av Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:C234 av Elin Lundgren (S), 2012/13:C268 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S), 2012/13:C346 av Johan Löfstrand m.fl. (S), 2012/13:C353 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1,

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 11,
2012/13:C392 av Åsa Lindestam m.fl. (S),
2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 30,
2012/13:C411 av Jennie Nilsson m.fl. (S),
2012/13:Ub509 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3,
2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4 och
2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 30,
bifaller delvis motionerna
2012/13:C256 av Pia Nilsson m.fl. (S) och
2012/13:C328 av Pyy Niemi m.fl. (S) samt
avslår motion
2012/13:C280 av Christer Akej (M).

Ställningstagande

Det är dags att återupprätta den statliga bostadspolitiken. Under åren med en borgerlig regering har det i princip helt saknats politiska ambitioner och initiativ som kan bidra till en fungerande bostadsmarknad. Detta har medfört en klar förskjutning från en socialt inriktad bostadspolitik till en marknadsinriktad politik där bostaden har kommit att betraktas som en vara bland andra. I sin förlängning innebär denna politik en ökad boendesegregation och att vi snabbt närmar oss det som brukar benämnas "social housing" för människor med låga inkomster.

Det är en regerings uppgift att låta bostadspolitikens sociala, ekologiska och ekonomiska dimensioner komma till uttryck i konkreta förslag och åtgärder. När nu sådana förslag och åtgärder uteblivit, eller inte fått avsedd effekt, bör riksdagen ta initiativ till en aktiv bostadspolitik med en ny inriktning. I motioner som väckts under årets allmänna motionstid finns förslag om sådana initiativ. Det gäller både motioner som behandlas i detta betänkande och de motioner som är mer inriktade på bostadspolitikens ekologiska dimension och kommer att behandlas i ett annat sammanhang. De motioner som utskottet har valt att behandla under rubriken Bostadspolitikens inriktning bör föranleda ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en tydligt socialt inriktad bostadspolitik.

En central del i en socialt inriktad bostadspolitik är att alla människor som önskar det ska ha möjlighet att bo i egen bostad. En tilltagande bostadsbrist och ett helt otillräckligt bostadsbyggande har gjort att detta mål kommit allt längre från att bli uppfyllt. Det är särskilt studenterna och de unga hushållen som har drabbats av bostadsbristen under de senaste åren. Bostadsbristen gör emellertid att även de akuta frågor som har samband med hemlöshet hos grupper med missbruksproblem och andra sociala problem blir betydligt svårare att lösa.

Som framhålls i flera av de aktuella motionerna måste fokus i bostadspolitikerna nu läggas på att förbättra villkoren för hyresrätten och öka byggandet av hyresbostäder. På kort sikt är hyresrätten den upplåtelseform som ger bäst förutsättningar att uppfylla det bostadspolitiska målet om en

egen bostad. Det krävs därför initiativ från regeringens sida som kan leda till ökad produktion av hyresrätter. En möjlighet är att samla de berörda parterna, dvs. representanter för bl.a. byggherrar och byggare, för att få fram lösningar som är kostnadseffektiva och som kan svara mot efterfrågan.

Bostadspolitiken måste vidare inriktas på att motverka boendesegregationen och medverka i en kraftsamling för att lösa problemen i de bostadsområden som präglas av sociala problem. Det krävs riktade åtgärder som kan bryta en social och fysisk isolering och öka attraktiviteten i de områden där problem är särskilt påtagliga. Det krävs emellertid också generella åtgärder som innebär att bostadspolitiken medverkar till en bättre integrering, så att olika grupper inte tränger ut varandra från bostadsområden. Vid såväl nybyggnation som vid ombyggnader och kompletteringar i befintliga bostadsområden bör man sträva efter att uppnå en bra blandning av bostäder när det gäller bl.a. upplåtelseform, storlek och standard.

Även om många bostadspolitiska åtgärder kan leda till förbättringar för alla åldersgrupper finns det även behov av åtgärder som är särskilt inriktade mot vissa grupper. Som redan påpekats ovan är unga och studenter särskilt drabbade av dagens bostadsbrist. I flera motioner finns uppslag om åtgärder som regeringen kan vidta för att bidra till ett innovativt byggande för dessa grupper. I en motion framhålls även åtgärder som kan leda till en bättre fungerande bostadsmarknad för äldre. En ökad omflyttning och fler bostäder som är anpassade för de äldres behov leder dessutom till att det frigörs bostäder som bättre passar unga hushåll.

Växande barnfamiljer efterfrågar ofta ett boende i villa eller radhus. Som framhålls i en motion är det angeläget att även hushåll med normala inkomster har möjlighet att bo i ett egnahem, även i storstadsområdena. Uppslaget i motionen om en ny egnahemsrörelse bör därför tas till vara och utvecklas.

Avslutningsvis vill jag med anledning av de aktuella motionerna ta upp ytterligare en dimension som måste beaktas bättre i bostadspolitiken, nämligen de stora regionala skillnaderna på bostadsmarknaden. Den statliga bostadspolitiken måste kunna hantera de problem som följer såväl av en överhettad tillväxt, bl.a. i Stockholmsregionen, som de särskilda problemen i landets glesbygder och på orter med ett vikande befolkningsunderlag.

Vad jag ovan anfört om bostadspolitikens inriktning med anledning av bl.a. motion 2012/13:C353 (MP) yrkande 1 och partimotion 2012/13:A393 (MP) yrkande 30 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det föreslagna tillkännagivandet innebär att ytterligare ett antal motioner, som framgår av förslaget till riksdagsbeslut, bör bifallas.

6. Bostadspolitikens inriktning, punkt 6 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 30 samt avslår motionerna

2012/13:C234 av Elin Lundgren (S),

2012/13:C256 av Pia Nilsson m.fl. (S),

2012/13:C268 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2012/13:C280 av Christer Akej (M),

2012/13:C328 av Pyry Niemi m.fl. (S),

2012/13:C346 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2012/13:C353 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1,

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 11,

2012/13:C392 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2012/13:C411 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2012/13:Ub509 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4 och

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 30.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har lagt fram förslag om en bostadspolitik med en helt annan inriktning än den som bedrivits under de sex senaste åren. Det handlar om ett nytt statligt och kommunalt ansvarstagande på en bostadsmarknad som i dag till stor del styrs av marknadskrafterna. Vi föreslår en rad konkreta åtgärder, bl.a. ett investeringsstöd till byggande av hyresrätter, ett upprustningsprogram för flerbostadshus i bl.a. miljonprogramsområdena, lagändringar för att få en rättvisare hyresmarknad och en bostadsplanering med större miljöhänsyn. Dessa konkreta förslag behandlas i andra delar av detta betänkande och i andra betänkanden. I det nu aktuella avsnittet med rubriken Bostadspolitikens inriktning behandlas två av Vänsterpartiets förslag som handlar om att bostadspolitiken måste inriktas på att bryta boendesegregationen.

I Sverige ökar orättvisorna. Konsekvenserna av samhällets växande klyftor avspeglas tydligt i boendet. Människors ekonomiska och sociala villkor avslöjas av vilket område de bor i. Den svenska bostadsmarknaden är segregerad, dvs. olika befolkningsgrupper bor fysiskt åtskilda från varandra, men den är också segmenterad. Det betyder att de olika upplåtelsefor-

merna i hög grad är geografiskt åtskilda. De med lägst inkomster bor oftast i hyresrätter. Personer med utländsk bakgrund bor ofta i hyresrätt, medan de som bor i villa till största delen har svensk bakgrund.

Ett sätt att angripa denna segmentering av bostadsmarknaden är att öka blandningen av upplåtelseformerna i olika bostadsområden. Det kan enkelt göras i samband med planeringen av nya bostadsområden. För att skapa fler bostadsområden med blandade boende- och upplåtelseformer bör också kompletteringsbebyggelse användas i större utsträckning så att det byggs fler hyresrätter i utpräglade villaområden och områden där bostadsrätter dominerar. På motsvarande sätt är det önskvärt att villor, radhus och bostadsrätter byggs i områden som domineras av hyresrätter. Även kompletteringsbebyggelse av radhus, kedjehus eller parhus upplåtna med hyresrätt bör prövas.

En social bostadspolitik kräver att vi motverkar marknadshyror och satsar på blandade upplåtelseformer. Det kräver en påtaglig omläggning av den bostadspolitik som bedrivs av regeringen och av borgerligt styrda kommuner. Denna politik har ensidigt fokus på att genomföra ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt. Det är en politik som leder till att bostaden blir en handelsvara i stället för en social rättighet.

Boendet och bostadspolitiken handlar emellertid inte enbart om själva bostaden utan också om hur det fungerar där man bor med skola, vård, omsorg, kommunikationer och service. För att komma till rätta med boendesegregation krävs kraftfulla satsningar på att stärka välfärden, på att garantera rätten till arbete och på att bekämpa rasism och diskriminering. En politik för att utjämna klyftorna är också en politik för att komma till rätta med boendesegregationen.

Mot denna bakgrund bör en parlamentarisk utredning tillsättas i syfte att föreslå åtgärder som kan motverka boendesegregationen. Detta bör riksdagen, med bifall till Vänsterpartiets partimotion 2012/13:C400 yrkande 30, som sin mening ge regeringen till känna. Det som ovan anförts om en politik för mer blandade upplåtelseformer innebär vidare ett bifall till yrkande 8 i samma motion.

En stor del av det som anförs i övriga motioner som behandlas under rubriken Bostadspolitikens inriktning sammanfaller med inriktningen på Vänsterpartiets förslag om konkreta åtgärder för ökat bostadsbyggande och en stärkt ställning för hyresrätten. De nu aktuella motionerna behöver därför inte läggas till grund för något tillkännagivande.

7. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande, punkt 7 – motiveringen (S)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Ställningstagande

Under denna rubrik i betänkandet behandlas ett antal motioner där behovet av ett statligt investeringsstöd till bostadsbyggandet framhålls. Vi delar visserligen motionärernas syn i denna fråga men hänvisar till det konkreta förslag om en byggbonus för ökad produktion av studentlägenheter och små hyresrätter som lagts fram i Socialdemokraternas budgetmotion samt i motionerna 2012/13:C388 och 2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S). De sistnämnda motionerna behandlas i första delen av detta betänkande som gäller anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18. Vårt förslag innebär att det redan 2013 inrättas ett anslag som kan finansiera ett investeringsstöd som snabbt kan bidra till ett ökat byggande av studentbostäder och hyreslägenheter.

Mot denna bakgrund ser vi inte tillräckliga skäl att tillstyrka de nu aktuella förslagen om ett tillkännagivande till regeringen.

8. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande, punkt 7 – motiveringen (MP)

av Agneta Börjesson (MP).

Ställningstagande

Avsaknaden av en statlig bostadspolitik har bidragit till en bostadsproduktion som både är otillräcklig och har en felaktig inriktning. Det byggs för få bostäder som tar till vara de senaste årens teknikutveckling när det gäller energisnålt byggande och miljövänlig produktion. Det byggs också för få bostäder som utgår från studenternas och de unga hushållens behov. Det krävs därför ett statligt ansvarstagande för att få i gång ett tillräckligt byggande av bostäder som svarar mot dagens krav. Åtgärderna behöver även inriktas på att sänka produktionskostnaderna. Det handlar då bl.a. om initiativ för en ökad konkurrens inom byggsektorn och för nya inslag av industriellt byggande.

Jag anser emellertid inte att det ska behövas statliga investeringsbidrag för bostadsbyggandet. Det statliga stödet bör i stället vara inriktat på att initiera ett samarbete som leder till att bygg- och bostadssektorn bättre kan svara mot behoven på bostadsmarknaden. Miljöpartiet har lagt fram förslag med en sådan inriktning i partimotionen 2012/13:Fi303 och motion 2012/13:C421. Dessa förslag, som behandlas i avsnittet om anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, innebär att medel avsätts för att inrätta ett kunskapscentrum för ökad nyproduktion av energi-, yt- och kostnadseffek-

tiva hyreslägenheter. Kunskapscentret ska arbeta med produktutveckling, stimulera nyskapande projekt och samordna samarbetet mellan kommuner, bygg- och fastighetsbolag samt övriga berörda parter.

Jag anser således att det finns ett påtagligt behov av ett större statligt ansvarstagande för bostadsproduktionens omfattning, utveckling och inriktning men är av de angivna skälen inte beredd att ställa mig bakom de nu aktuella motionsförslagen.

9. Statligt investeringsstöd till bostadsbyggande, punkt 7 – motiveringen (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Ställningstagande

Vänsterpartiet har i sina partimotioner 2012/13:C356 och 2012/13:C400 föreslagit att det redan 2013 införs ett investeringsstöd som kan leda till ett ökat bostadsbyggande. Investeringsstödet syftar till att stimulera bostadsbyggande med inriktning mot miljövänliga hyresrätter. Även kooperativa hyresrätter och studentbostäder ska omfattas av stödet. Stödet, som inriktas på orter där efterfrågan är särskilt stor, ska förutsätta ett produktionskostnadstak och att fastigheterna görs energieffektiva. Bidrag ska kunna uppgå till 25 procent eller högst 300 000 kronor per lägenhet. Detta förslag behandlas emellertid i första delen av betänkandet, som avser anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18.

Med hänvisning till att det redan finns ett konkret förslag från Vänsterpartiet om investeringsstöd anser jag att de nu aktuella motionerna, som i mer allmänna ordalag förespråkar överväganden om någon form av statligt investeringsstöd, inte behöver ligga till grund för ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Ett statligt investeringsstöd behöver inte övervägas. Det behöver införas.

10. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 (S)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Fi302 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 17 och

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5 och

avslår motion

2012/13:C399 av Peter Johnsson (S).

Ställningstagande

Miljonprogrammets bostadsområden stod en gång som symbol för utvecklingen av den generella välfärden, men har i dag snarare kommit att ses som en symbol för Sveriges accelererande bostadssegregation. Det krävs nu insatser för att höja områdenas status och attraktivitet. En nödvändig upprustning av bostadsbeståndet är en del i detta arbete. Husen i landets miljonprogramsområden är nu över 50 år. På sina håll har underhåll och standardförbättringar uteblivit under lång tid. Omkring 650 000 lägenheter i miljonprogrammen står i dag orenoverade. Enligt olika beräkningar uppgår renoveringsbehovet till 240–300 miljarder kronor.

Det krävs omfattande åtgärder för att rusta upp miljonprogrammets bostäder till dagens krav på bl.a. standard, tillgänglighet och energieffektivitet. Dessa åtgärder är inte alltid företagsekonomiskt lönsamma och betalningsförmågan hos hyresgästerna kan också vara begränsad. Däremot kan åtgärderna vara klart samhällsekonomiskt lönsamma.

För att arbetet med upprustning av det aktuella bostadsbeståndet ska komma i gång föreslår vi att det inrättas ett system som innebär att staten, eventuellt tillsammans med den berörda kommunen, får ställa ut kreditgarantier för upprustning av flerbostadshus inom en ram på totalt 20 miljarder kronor. Detta skulle möjliggöra en upprustning av uppskattningsvis 60 000 lägenheter.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett bifall till Socialdemokraternas partimotion 2012/13: Fi302 yrkande 17 och motion 2012/13:C388 (S) yrkande 5.

11. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 (MP)

av Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2012/13:C399 av Peter Johnsson (S) och

avslår motionerna

2012/13:Fi302 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 17 och

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

I motion 2012/13:C399 (S) föreslås ett tillkännagivande från riksdagen om behovet av en klimatsmart upprustning av miljonprogrammets bostäder. Jag anser att riksdagen ska ställa sig bakom detta förslag som ligger väl i

linje med Miljöpartiets konkreta förslag om olika åtgärder för att minska energianvändningen i bostadsbeståndet och även i övrigt ställa om samhället i klimatsmart riktning.

Miljöpartiets förslag berör alla sektorer och bildar tillsammans ett åtgärds-paket som syftar till att åter få fart på klimatarbetet efter flera års försum-melser. När det gäller förslag som kan underlätta åtgärder i miljonprogram-mets bostäder vill vi bl.a. göra ändringar i ROT-avdraget så att det styr mot klimatvänliga och energieffektiva ombyggnader av bostadsbeståndet. Detta förslag behandlas emellertid av riksdagens finansutskott.

12. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 – motiveringen (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har i sitt budgetalternativ för utgiftsområdet 18 för 2013 lagt fram förslag om att inrätta ett anslag för bidrag till miljonpro-gramsområden. Förslaget behandlas i första delen av detta betänkande.

Anslaget är avsett att finansiera ett stöd för upprustning och omstrukturer-ing av utanförskapsområden och ska användas för att inrätta ett garanti-program som även möjliggör visst statligt stöd för upprustningsåtgärderna. Huvudansvaret för upprustningen måste visserligen tas av de berörda kom-munerna och fastighetsägarna, men i det akuta läge som råder i vissa miljonprogramsområden måste även staten ta på sig ett visst ansvar. Det gäller särskilt för de upprustningsåtgärder som inte är företagsekonomiskt motiverade.

Mot bakgrund av att det finns ett förslag framlagt från Sverigedemokra-terna om statligt stöd och kreditgarantier för upprustning av miljonpro-gramsområdena saknas skäl för riksdagen att ställa sig bakom det nu aktuella förslaget från Socialdemokraterna.

13. Kreditgarantier för upprustning, punkt 8 – motiveringen (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Ställningstagande

I motionerna som behandlas i rubricerat avsnitt i betänkandet föreslås ett system med kreditgarantier för lån till upprustning av flerbostadshus i mil-jonprogrammets bostadsområden. Kreditgarantier syftar till att skydda ban-kerna från förluster till följd av långivningen och utgör således inte något egentligt stöd till fastighetsägarna och hyresgästerna i miljonprogrammets bostadsområden. Jag vill i stället framhålla att Vänsterpartiet i sin budget-motion har föreslagit ett program som är inriktat på att ge verkligt stöd till upprustning av hyresbostäder. Vårt förslag om ett nytt upprustningspro-

gram för flerbostadshus skapar förutsättningar för att landets hyresgäster ska kunna bo i moderna, funktionella lägenheter med ökad tillgänglighet samt med låg energiförbrukning och låga koldioxidutsläpp. Upprustningsprogrammet finansieras genom skattekreditering och behandlas därför av riksdagens finansutskott.

Med hänvisning till att det redan finns ett konkret förslag från Vänsterpartiet om ett upprustningsprogram för flerbostadshus anser jag att de nu aktuella S-motionerna om kreditgarantier inte behöver ligga till grund för ett tillkännagivande till regeringen.

14. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (S, MP)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Lars Eriksson (S) och Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:C370 av Isak From m.fl. (S) och

avslår motionerna

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 12 samt

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9.

Ställningstagande

I motion 2012/13:C370 (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av åtgärder från regeringens sida för att underlätta bostadsbyggande i glesbygd. Vi anser att riksdagen i ett sådant tillkännagivande bör framhålla följande.

Det finns behov av att bygga nya bostäder även i glesbygdsområden till följd av bl.a. nya möjligheter på arbetsmarknaden, förbättrade kommunikationer och ett ökat intresse för de kvaliteter som ett boende utanför tätorterna kan föra med sig. Kostnaden för att bygga ett eget hem på landsbygden blir vanligen lägre än kostnaden för en motsvarande bostad på en expansiv ort. Det gör att även hushåll med normala inkomster borde ha möjlighet att klara de utgifter som följer av att lånefinansiera byggandet av ett egna hem. Problemet är att kreditinstituterna ofta inte beviljar lån eller att de ställer lånevillkor som det enskilda hushållet inte kan uppfylla. Kreditinstitutens ovilja att medge lån för byggande även till hushåll med en ordnad ekonomi är en följd av de ofta mycket låga marknadsvärdena för bostäder i glesbygdsområden. Även i samband med köp av äldre hus kan det uppstå motsvarande finansieringsproblem, särskilt om det krävs stora investeringar i upprustning.

Frågan om hur finansieringen av byggande i glesbygd ska kunna lösas har diskuterats under en följd av år. I årets budgetproposition hänvisar regeringen till att finansiell rådgivning och utvidgade möjligheter till kreditgarantier kommer att underlätta bostadsbyggandet i glesbygd. Vi ifrågasätter emellertid att dessa åtgärder är tillräckliga för att komma till rätta med problemen. Det behövs en mer genomtänkt politik för hur hela landet ska kunna leva, där även sambandet mellan bostads- och arbetsmarknaden samt olika infrastruktursatsningar uppmärksammas. Det måste gå att bo och arbeta också utanför våra storstäder och tillväxtregioner.

Vad vi ovan har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till motion 2012/13:C370 (S). Övriga motionsförslag avstyrks.

15. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (V)

av Aminéh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 12 samt 2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9 och avslår motion 2012/13:C370 av Isak From m.fl. (S).

Ställningstagande

Samtidigt som det råder bostadsbrist i stora delar av landet finns det också kommuner med en mycket svag bostadsmarknad. En befolkningsminskning skapar ibland ett akut behov av att avveckla lägenheter, vilket i sin tur ofta leder till svåra ekonomiska problem för bostadsföretagen. Statens Bostadskreditnämnd (BKN) har beräknat att det finns behov av att skriva ner de bokförda värdena i dessa företag med ca 3 miljarder kronor fram till 2015. För många kommuner och deras bostadsföretag blir detta en övermäktig uppgift. Det behövs därför en samverkan mellan de berörda parterna kring ett program för att hantera problemen på svaga bostadsmarknader.

Även på orter med svaga bostadsmarknader kan det givetvis finnas företag som är i behov av att rekrytera personal. Det förutsätter att bostadsfrågan går att lösa och att det är möjligt att erbjuda ett attraktivt boende. Flera problem kan emellertid infinna sig för den som vill flytta till en ort där bostadsmarknaden generellt sett är svag. Det kan t.ex. vara svårt att få lån för att bygga en villa på orter med fallande bostadspriser, beroende på att nyproduktionspriset överstiger marknadsvärdet på fastigheten.

Det har under de senaste åren från olika håll lagts fram förslag om åtgärder som kan bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad i glesbygden. BKN har lämnat förslag om att utnyttja systemet med kreditgarantier i detta syfte. De små kommunernas samverkansgrupp Småkom har bl.a. pekat på möjligheten att stimulera den verksamhet som bedrivs av lokala kreditgarantiföreningar. Småkom har även understrukit behovet av samordnade åtgärder från statens sida för att komma till rätta med dagens problem på bostadsmarknaden.

Vänsterpartiet anser att det behövs ett sådant sammanhållet bostadsprogram för svaga bostadsmarknader och för landsbygden. Programmet ska vara inriktat både på att få i gång en långsiktig hållbar bostadsproduktion och på ett bättre utnyttjande av bostadsbeståndet. Det räcker inte med enstaka insatser utan det behövs en helhetsinriktad politik som bl.a. säkerställer ett efterfrågestyrt byggande, en jämn och kostnadskontrollerad produktion med bra kvalitet under längre perioder och en strategi som ger lokala byggföretag möjlighet att konkurrera med de stora regionala och nationella byggbolagen.

Förslag med denna inriktning läggs fram i Vänsterpartiets partimotion 2012/13:C400 yrkandena 11 och 12 samt i motion 2012/13:N272 (V) yrkande 9. Riksdagen bör med bifall till dessa förslag som sin mening tillkännage för regeringen det som jag ovan har anfört. Det innebär att även förslaget i motion 2012/13:C370 (S) får anses vara väl tillgodosett.

16. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 10 (S)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 12 och avslår motionerna

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6 och 28,

2012/13:C447 av Jan Lindholm (MP) och

2012/13:So596 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Kommunerna har huvudansvaret för bostadsförsörjningen i den egna kommunen. I storstadsområdena och i vissa andra delar av landet utgör emellertid flera kommuner en gemensam arbets- och bostadsmarknad. I sådana områden med bostadsbrist krävs det därför en samordning när det gäller nyproduktionen av bostäder. Trots detta är bostadsbyggandet mycket

ojämnt fördelat mellan de berörda kommunerna. En del kommuner tar stort ansvar för nyproduktionen medan andra väljer att inte bygga alls. Vi menar att det inte ska vara möjligt att avstå från det kommunala bostadsförsörjningsansvaret genom att vältra över ansvaret på närliggande kommuner. Det finns därför behov av att skärpa bostadsförsörjningslagen så att kommunerna får ett tydligare ansvar för tillgången på bostäder.

Boverket har på regeringens uppdrag nyligen genomfört en översyn av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Verket fick emellertid endast två månader på sig för att genomföra denna översyn. Det kan därför befaras att översynen inte har lett fram till ett tillräcklig genomarbetat förslag. Vi anser därför att riksdagen genom ett tillkännagivande bör understrika att regeringen måste återkomma med förslag om en förstärkning av bostadsförsörjningslagen som innebär att kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen och en gemensam bostadsmarknad verkligen tydliggörs. Riksdagen bör med bifall till motion 2012/13:C388 (S) yrkande 12 tillkänna detta för regeringen. Övriga motioner som behandlas i detta avsnitt avstyrks.

17. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 10 (MP)

av Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C447 av Jan Lindholm (MP) och

2012/13:So596 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 12 och

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6 och 28.

Ställningstagande

I motion 2012/13:C447 (MP) framhålls att rätten till bostad framgår såväl av FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som av svensk grundlag och dessutom är en självklar del av vår kultur. I regeringsformen anges att det särskilt ska åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet. I lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anges att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder.

Trots att rätten till bostad således slås fast på både internationell och svensk nivå ser verkligheten helt annorlunda ut. Det finns fortfarande en utbredd hemlöshet även i välfärdslandet Sverige. Att vara utan bostad skapar försämrad livskvalitet och inverkar negativt på individens hela livssitu-

ation. Utan hem är det ytterst svårt att tillgodogöra sig sina rättigheter, sköta ett arbete eller annan sysselsättning, umgås med nära och kära osv. Det är också mycket svårt att ta sig ur hemlösheten och etablera ett varaktigt boende. En hemlös hamnar lätt i ett ”moment 22” eftersom det krävs ett arbete för att få tillgång till bostad och det krävs en bostad för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att se över hur kommunerna uppfyller sitt bostadsförsörjningsansvar i förhållande till problemen med den hemlöshet som drabbar många människor. Det är hög tid att klargöra hur den rättighet som finns reglerad i FN-stadgan, regeringsformen och i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar kan omsättas i en konkret lagstiftning som reglerar hur allas rätt till en bostad ska praktiseras i Sverige. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till en sådan lagstiftning.

Behovet av att klargöra kommunernas bostadsförsörjningsansvar gäller emellertid fler frågor än den grundläggande rätten till bostad. I motion 2012/13:So596 (MP) framhålls att kommunerna bättre måste beakta de äldres behov i sin bostadsförsörjningsplanering. Om kommunerna i sin planering beaktar äldres behov av s.k. boendekarriär, det vill säga möjligheten att i friskt tillstånd flytta till ett mer anpassat boende, frigörs bostäder som ger yngre och barnfamiljer möjligheter att bo i villa eller större lägenhet. För att äldre ska kunna klara ett eget boende så länge som möjligt är det också viktigt att det finns tillgång till grundläggande samhällsservice i bostadsområdena. Det är därför viktigt att beakta tillgängligheten till samhällsservice i såväl bostadsförsörjningsplaneringen som i all annan samhällsplanering.

Vad jag anfört ovan om bostadsförsörjningsansvaret bör riksdagen, med bifall till motionerna 2012/13:C447 (MP) och 2012/13:So596 (MP) yrkandena 5 och 6, som sin mening tillkännage för regeringen. Övriga aktuella motioner avstyrks.

18. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 10 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6 och 28 samt avslår motionerna

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 12,

2012/13:C447 av Jan Lindholm (MP) och

2012/13:So596 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Vänsterpartiet föreslår i sin partimotion 2012/13:C400 (V) ett utökat bostadsförsörjningsansvar för kommunerna och att det ska vara obligatoriskt att upprätta kommunala boendeplaneringsprogram. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom dessa förslag som innebär att omfattningen av det kommunala ansvaret tydliggörs.

Syftet med ett obligatoriskt boendeplaneringsprogram är att garantera hög kvalitet i bostäder och boendemiljöer. Ett obligatoriskt boendeplaneringsprogram kan också främja samhällsdebatten kring bostadsfrågorna. Boendeplaneringsprogrammen ska vara heltäckande och övergripande och redovisas till regeringen via länsstyrelserna. De ska behandla såväl handlingsplaner för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö. En utgångspunkt för arbetet med boendeplaneringsprogrammen bör vara att kommunerna ska ha kontroll över så mycket mark som möjligt som kan komma i fråga för bostadsbebyggelse. Det innebär också att kommunerna i större utsträckning bör avstå från att sälja mark och i stället upplåta den med tomträtt.

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör utvecklas och stärkas genom att kommunerna får ansvar för att årligen undersöka vilket boende som efterfrågas i kommunen och betalningsförmågan hos de bostads sökande. Efterfrågan bland unga under 25 år ska särredovisas. Kommunerna ska varje år vara skyldiga att redovisa till länsstyrelsen och regeringen vilka insatser man gjort för att tillgodose efterfrågan i kommunen.

Vidare bör en s.k. första-bo-garanti ingå i det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen. Alla unga bör garanteras en bostad om minst ett rum och kök. De närmare villkoren för denna rättighet behöver emellertid utredas närmare. Det gäller bl.a. hur länge en person under 25 år ska ha varit folkbokförd i kommunen för att omfattas av första-bo-garantin.

Det som jag ovan anfört om kommunala boendeplaneringsprogram, det kommunala bostadsförsörjningsansvaret och första-bo-garantin bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion 2012/13:C400 yrkandena 6 och 28. Övriga motionsförslag avstyrks.

19. Kommunal bostadsförmedling, punkt 11 (S, MP, V)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Lars Eriksson (S), Agneta Börjesson (MP) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 13 och 14 samt
2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 27 samt
avslår motionerna

2012/13:C365 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och
2012/13:C409 av Jörgen Hellman m.fl. (S).

Ställningstagande

Det är uppenbart att möjligheterna att underlätta för bostadssökande att finna en god bostad är beroende av att det finns en rättvis och serviceinriktad kommunal förmedlingsverksamhet. Trots kravet i bostadsförsörjningslagen på att kommunerna ska anordna bostadsförmedling om det behövs för bostadsförsörjningen är det bara ett fåtal kommuner som i dag har en kommunal bostadsförmedling. Det innebär att det saknas bostadsförmedling även i många stora och medelstora kommuner där en omfattande bostadsbrist och en svåröverblickbar bostadsmarknad medför ett stort behov av förmedlingsverksamhet. Det finns därför anledning att förtydliga och skärpa det lagreglerade kravet på kommunal förmedling av bostäder.

Vi anser att bostadsförsörjningslagen bör skärpas så att alla kommuner blir skyldiga att förmedla lägenheter, antingen genom kommunala bostadsförmedlingar eller genom att erbjuda motsvarande service i annan form. Inriktningen bör vara en bostadsförmedling som är transparent, förmedlar såväl allmännyttiga som privata lägenheter och som fördelar lägenheter enligt turordning samt social och medicinsk förtur.

Bostadsförmedlingarnas huvuduppgift bör givetvis vara att förmedla förstahandskontrakt. På dagens bostadsmarknad är emellertid många hänvisade till osäkra andrahandskontrakt, inte sällan med villkor som innebär att en hyra långt över bruksvärdesnivån tas ut. Det finns därför behov av ett kommunalt engagemang även på denna del av bostadsmarknaden. Vi anser att den kommunala bostadsförmedlingen också ska kunna förmedla andrahandskontrakt. En sådan förmedling minskar risken för att redan utsatta människor drabbas av oskäliga hyror och felaktiga förmedlingsavgifter. Frågan om formerna för en kommunal förmedling av andrahandskontrakt behöver emellertid utredas närmare.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till de aktuella förslagen i motionerna 2012/13:C388 (S) och 2012/13:C400 (V). Övriga motioner avstyrks.

20. Kommunal hyresgaranti, punkt 12 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29.

Ställningstagande

Många hushåll med ekonomisk förmåga att klara kostnaderna för ett eget boende har ändå svårighet att få teckna kontrakt för en hyresrätt med besittningsskydd. Det beror på att hyresvärdar ibland ställer orimligt höga krav på inkomst eller inte accepterar hyresgäster som saknar fast anställning. Tanken bakom systemet med hyresgarantier är att genom ett borgensåtagande från kommunen underlätta för dessa hushåll att etablera sig på bostadsmarknaden. Den kommunala hyresgarantin blir en extra säkerhet för hyresvärderna. Särskilt för unga, som ofta har visstidsanställningar och osäkra inkomstförhållanden, kan hyresgarantier vara avgörande för möjligheten att få ett eget hyreskontrakt.

Problemet med det nuvarande regelsystemet är att det står kommunerna fritt att välja om man vill ge ut hyresgarantier eller inte. Sedan systemet infördes 2007 har endast 24 kommuner utnyttjat denna möjlighet. Det bör därför genomföras en översyn av systemet med hyresgarantier med inriktning på att hushåll i alla kommuner bör ha samma rätt att få hyresgaranti. Statens bostadskreditnämnd har tidigare gjort bedömningen att en statlig garanti skulle ge bäst effekt på bostadsmarknaden.

Vad jag anfört ovan om en översyn av systemet med hyresgarantier bör riksdagen med bifall till Vänsterpartiets partimotion 2012/13:C400 yrkande 29 tillkännage för regeringen som sin mening.

21. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 13 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4 och 31 samt avslår motion 2012/13:C334 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M).

Ställningstagande

De allmännyttiga bostadsföretagen är en av grundförutsättningarna för den svenska bostadspolitiska modellen och en socialt inriktad bostadspolitik. Under de senaste åren har emellertid ett flertal beslut på statlig och kom-

munal nivå motverkat dessa företags roll på bostadsmarknaden. Vissa kommuner har sålt ut allmännyttigt ägda lägenheter som bostadsrätter och några kommuner har t.o.m. sålt hela det allmännyttiga bostadsbeståndet.

Det finns därför starka skäl att nu inrikta den statliga bostadspolitiken på att säkerställa och utveckla allmännyttans ställning på den svenska bostadsmarknaden. Ett sådant arbete förutsätter emellertid att det fortfarande finns allmännyttiga bostadsbolag i alla delar av landet och i alla kommuner. De kommuner som i dag saknar ett allmännyttigt bostadsföretag bör därför ansvara för att ett sådant på sikt byggs upp i kommunen. Regeringen bör återkomma med förslag om hur ett sådant krav ska kunna få genomslag i de berörda kommunerna.

Ett väl fungerande allmännyttigt bostadsföretag förutsätter att hyresgästerna är engagerade i verksamheten. De boendes makt över den egna bostaden och bostadsområdet behöver därför utvecklas. De ska kunna påverka alla processer och beslut som rör boendet. Närhetsprincipen ska vara vägledande, dvs. beslut ska fattas så nära de berörda som möjligt. Den nya lagstiftningen om de allmännyttiga bostadsbolagen har emellertid medfört att hyresgästernas insyn och inflytande i samband med beslut om bl.a. överlåtelse av fast egendom, vinstuttag och avsättningar till underhåll har begränsats. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de beslut som fattas i företagen.

Det ovan anförda bör riksdagen med bifall till Vänsterpartiets partimotion 2012/13:C400 yrkandena 4 och 31 tillkännage för regeringen som sin mening. Motion 2012/13:C334 (M) avstyrks.

22. Konsumentpolitiskt mål, punkt 14 (S, MP, V)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Lars Eriksson (S), Agneta Börjesson (MP) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen upphäver målet för området Konsumentpolitik och godkänner det konsumentpolitiska mål som föreslås i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkande 1,

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Under den borgerliga regeringen har det konsumentpolitiska målet omformulerats. Det tidigare gällande målet Trygga konsumenter som handlar hållbart och dess delmål med fokus på hushållning med egna och gemensamma resurser har ersatts av målet Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Under de fem senaste åren har vi i gemensamma reservationer framhållit att detta innebär att hållbarhetsaspekten nu helt saknas som konsumentpolitisk målsättning. Dessutom saknas helt delmål som visar politiska ambitioner om hållbar konsumtion. Trots att våra konsumtionsmönster är en avgörande fråga för ett hållbart samhälle saknas således ett hållbarhetsmål för konsumentpolitiken.

För vår del är det uppenbart att konsumtionsmönster också påverkar miljön och att medvetenheten om detta bör realiseras i målsättningar på konsumentpolitikens område. Vi anser att det är anmärkningsvärt att regeringen vidhåller ett konsumentpolitiskt mål som inte på något vis stöder hållbara konsumtionsmönster.

Med ständigt nya varor och tjänster att konsumera bör den konsumentpolitiska målsättningen vara att underlätta för människor att vara aktiva konsumenter, handla medvetet och bidra till en mer hållbar konsumtion.

Regeringens målformulering säger inte heller någonting om att människor har olika förutsättningar. Alla människor har inte makt och möjlighet att göra aktiva val. Den som inte har tiden, resurserna eller erfarenheten blir mer utsatt och riskerar att hamna i en sämre ställning än andra. Konsumentpolitiken har tidigare handlat om på vilket sätt samhället ska kunna stötta svaga och utsatta konsumenter. Konsumentskyddet måste enligt vår uppfattning vara på en hög nivå och tillgängligt för alla. Vidare måste producenter och övriga näringsidkare ta sitt ansvar gentemot konsumenterna.

Vi menar att målet för konsumentpolitiken bör klargöra den politiska viljeinriktningen och fungera som en utgångspunkt i arbetet med att precisera behovet av insatser, lagstiftning eller andra åtgärder. Ett tydligt mål bidrar även till att de politiska ambitionerna vinner större genomslag då det uppmuntrar och vägleder övriga samhällsaktörer att vidta åtgärder i samma riktning.

Den tidigare konsumentpolitiken bör därför återupprättas och målet på nytt formuleras Trygga konsumenter som handlar hållbart.

Sammanfattningsvis anser vi att riksdagen bör upphäva målet för området Konsumentpolitik och godkänna det mål för området som föreslås i reservationen. Det innebär ett bifall till motionerna 2012/13:C206 yrkande 1, 2012/13:C390 yrkande 1 och 2012/13:C406 yrkande 3.

23. Konsumentvägledning, punkt 15 (S, MP, V)

av Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Lars Eriksson (S), Agneta Börjesson (MP) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8 och

2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 4 och

bifaller delvis motionerna

2012/13:C338 av Marie Nordén (S),

2012/13:C371 av Tomas Eneroth m.fl. (S) och

2012/13:C448 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP).

Ställningstagande

Alla människor behöver ha tillgång till korrekt och saklig information för att kunna göra aktiva val. Sådan information behövs också som motvikt till den kommersiella reklamen. Vi vill att alla människor ska kunna vara aktiva konsumenter med möjlighet att göra de val som de avser och önskar. Kunniga konsumenter kan göra kloka val och kan ta del av produkter och tjänster med bra kvalitet. Det är också genom kunniga konsumenter som marknadsekonomin kan utvecklas på ett positivt och hållbart sätt.

För att möta den nya tidens konsumentbehov behöver varje individ vara väl förtrogen med sina rättigheter och skyldigheter som konsument.

Enligt vår mening måste ambitionen för konsumentpolitiken vara att underlätta för alla konsumenter att få tydlig, korrekt och lättillgänglig information och rådgivning. Detta gäller inte minst i en tid då en mängd verksamheter och tjänster ska väljas av konsumenterna själva. För vissa grupper, t.ex. personer med svaga kunskaper i svenska, ungdomar och äldre är det särskilt viktigt med ett väl fungerande konsumentstöd.

Konsumentorganisationer, bloggar och andra konsumentnätverk har en stor betydelse för att sprida kunskap. Vi förordar även en aktiv konsumentpolitik där kommunerna tillhandahåller konsumentvägledning till sina invånare. Konsumentvägledarna kan förhindra att konsumenttvister uppstår och bidra till att missförstånd undanröjs. Råkar man som konsument illa ut kan konsumentvägledarna ge viktiga råd så att man ska kunna hävda sin rätt.

Av den rapport om kommunernas konsumentvägledning som Konsumentverket lämnade 2012 framgår att antalet kommuner som erbjuder konsumentvägledning är färre än 2011. Detta är en oroande utveckling. Enligt

vår mening bör alla konsumenter, oavsett var de bor, ha tillgång till en god konsumentvägledning. Värdet av den rådgivning som konsumentvägledare kan lämna till enskilda konsumenter får inte underskattas.

Det är också viktigt att formerna för konsumentvägledningen utvecklas. I dagens informationssamhälle sker allt fler kontakter och handel på nätet. Det är då naturligt att även kunna erbjuda konsumentvägledning på nätet till enskilda konsumenter.

Utredningen om framtidens stöd till konsumenter föreslår i betänkandet Konsumenten i centrum – ett framtida konsumentstöd (SOU 2012:43) bl.a. att en tydlig ingång till konsumentstödet skapas genom en gemensam internettjänst. Vi välkomnar detta.

Utredningsbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Enligt vår mening måste beredningsarbetet prioriteras så att regeringen snarast kan vidta de åtgärder som behövs för att behovet av en god kommunal konsumentvägledning till alla invånare ska kunna tillgodoses och tryggas. Regeringen måste också vidta åtgärder för att utveckla en oberoende konsumentvägledning på internet som riktar sig till enskilda konsumenter.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna 2012/13:C390 yrkande 8 och 2012/13:C444 yrkande 4 samt med delvis bifall till motionerna 2012/13:C338, 2012/13:C371 och 2012/13:C448, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S)

Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S) anför:

Sverige är ett unikt land. Svenskarna är kunniga, kreativa och öppna för omvärlden. Nu har vi chansen att bygga ett framgångsrikt, jämlikt, jämställt och hållbart samhälle. Men för att nå dit behöver Sverige bli mycket bättre på en central punkt: jobbskapandet. Här har Sverige lyckats sämre än jämförbara länder.

Sverige har i dag en arbetslöshet som närmar sig 8 procent. Det är lika högt som eller högre än i många jämförbara europeiska länder. Nästa år bedöms arbetslösheten bli ännu högre än i dag. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå. Antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats under de senaste sex åren. Utanförskapet består.

Arbetslösheten gör att utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas. Detta är en viktig anledning till att regeringens egna expertmyndigheter anser att utrymmet för ofinansierade reformer i nuläget är mycket begränsat.

Nu för regeringen en politik som inte är förenlig med överskottsmålet. Det hotar stabiliteten i svensk ekonomi – och därmed framtida jobb och välfärd.

Sverige behöver en politik för full sysselsättning. Sverige behöver en ny affärsplan för att skapa jobb och stärka sin konkurrenskraft. Sverige behöver en ny färdriktning.

Vårt mål är att Sverige ska ha en världsledande utbildningsnivå i hela befolkningen. Sverige har nu en regering – förmodligen den enda i världen – som sänker utbildningsambitionerna. Resultaten i skolan sjunker. Antalet högskoleplatser minskar. En ny ettårig gymnasieskola planeras. Det är kravlöst och obegåvat.

Vi har höga ambitioner för Sveriges unga. I skolan ska eleverna få det stöd de behöver, men också möta höga förväntningar och krav. Vi vill investera så att samtliga elever möter skickliga lärare som kan inspirera och stödja när skolarbetet känns tufft.

På kort tid har vi fått flera tunga besked om forsknings- och utvecklingsjobb i våra storstadsregioner som lämnar Sverige. Samtidigt har vi en regering som har lagt ned samarbetsprogram, skjutit upp eventuella samarbeten om jobben till valåret och avfärdat näringslivet som ett särintresse. Regeringen verkar inte förstå fördelarna med den svenska samverkansmodellen. Insatser krävs för ett starkare exportfrämjande.

Det svenska innovationsarbetet bör lyftas upp till högsta politiska nivå och kommer, om vi vinner valet, att ledas av statsministern. Villkoren för innovationer behöver förbättras. Vi prioriterar resurser för strategisk samverkan mellan staten och Sveriges framtidsbranscher. Vi lägger fast en långsiktig forskningsstrategi.

I dag har många företag svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Det är uppenbart att regeringens ensidiga fokus på att slösa bort miljarder av skattebetalarnas pengar på ineffektiva åtgärder inte biter. Vi föreslår i stället investeringar i mer och bättre utbildning – på alla nivåer, och genom hela yrkeslivet. Rekryteringsgapet måste slutas.

Fas 3 ska avvecklas. Den artificiella sysselsättningen ska ersättas med riktiga jobb till avtalsenliga villkor samt reguljär utbildning. Arbets sökande unga som inte har gymnasieutbildning ska skaffa sig det. Vi föreslår att alla arbets sökande ungdomar ska erbjudas ett utbildningskontrakt där man tar gymnasieexamen. För att ungdomar ska få behålla ersättningen från samhället ställer vi krav på att de genomgår utbildningen.

Den generella välfärden är en grundläggande del av den svenska modellen. Ingen tjänar på ökade orättvisor. Därför bygger vår politik på att minska de inkomstklyftor som nu växer, minska de skillnader mellan män och kvinnor som nu ökar och i stället för ett segregerat Sverige bygga ett sammanhållet samhälle.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är betydelsefull för att svenska företag ska klara av omställning, förnyelse och att stärka sin konkurrenskraft. Samtidigt är den grunden för att människor ska ha ekonomisk trygghet under omställningsperioder. Arbetslöshetsförsäkringen bidrar också till att människor kan välja att utbilda sig för och arbeta inom vår hårt konkurrensutsatta exportindustri. På detta sätt är en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring viktig för en stark tillväxt, god produktivitetsutveckling och Sveriges konkurrenskraft.

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för fler jobb och ökad tillväxt. Bostaden är också en del av den generella välfärden. Många av framtidens jobb finns där lösningarna på klimatkrisen utvecklas. Sverige ska vara med och leda utvecklingen för ett mer aktivt klimatarbete – inte ställa sig vid sidan av. En effektiv klimatpolitik kräver hållbara transporter. Tågen måste gå i tid. När haven tar emot för mycket kväve och fosfor får det svåra miljökonsekvenser. Ett program för att minska övergödningen i Östersjön och Västerhavet ska genomföras.

Regeringen har en helt annan syn på arbetsmarknadens utveckling om två, tre år än de flesta oberoende bedömare. Denna optimism bidrar till att regeringen överskattar de fria resurserna i ekonomin. Över tid rör sig därmed finanspolitiken bort från den bana som är förenlig med målet. En ansvarsfull politik innebär i nuläget att – i en takt som tar hänsyn till konjunkturläget – återföra Sverige till en politik som är förenlig med över-skottsmålet.

Regeringen gör bedömningen att reformutrymmet för 2013 är 23 miljarder kronor. Vi delar inte den bedömningen utan föreslår ett reformutrymme om 18 miljarder kronor. Därmed skapas en konjunkturbuffert i vårt budgetalternativ. Vi följer utvecklingen på arbetsmarknaden nära, och står beredda att nyttja denna konjunkturbuffert för att stimulera efterfrågan och värna sysselsättningen i välfärden i händelse av en oväntad och kraftig framtida nedgång. Vi håller krutet torrt.

Vårt förslag om budgetpolitikens inriktning har emellertid inte fått stöd under den inledande budgetbehandlingen i riksdagen. Eftersom finansutskottet i det första steget av budgetprocessen har föreslagit att riksdagen ska ge budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi nu från att delta i civilutskottets beslut i fråga om anslagen inom utgiftsområde 18. Vi står fast vid vår uppfattning om anslagsfördelningen och anser att ramen för utgiftsområde 18 borde ha utökats med 1 000 miljoner kronor och ha använts på det sätt som framgår av motionerna 2012/13:C388 och 2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S).

Förslaget i motionerna innebär att ett nytt anslag inrättas och att 1 000 miljoner kronor årligen satsas på en aktiv statlig insats för att få igång byggandet av den typ av bostäder där bristen och efterfrågan är som störst. Medlen ska användas för en bonus vid byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter. Utvärderingar av de stödformer med liknande inriktning som fanns i början av 2000-talet, fram tills den borgerliga regeringen tillträdde, visar att denna typ av stimulans kan få en betydande effekt.

2. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (MP)

Agneta Börjesson (MP) anför:

Miljöpartiet har i budgetmotionen Nya jobb i ett modernare Sverige presenterat vår ekonomiska politik och vårt budgetförslag för 2013. Miljöpartiet menar att Sverige står inför stora utmaningar där vi samtidigt måste möta problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet menar därför att Sverige behöver satsningar på nya jobb och en ekonomisk politik som gynnar en långsiktigt hållbar grön omställning. Företagens villkor behöver förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat krångel med sjuklöneansvar. Unga människors möjligheter att få jobb och utbildning behöver förbättras så att deras chanser på arbetsmarknaden stärks.

I Miljöpartiets budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för bl.a. utgiftsområde 18. Finansutskottet beslutade den 8 november 2012 att föreslå riksdagen att fastställa andra ekonomiska ramar för utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster avseende 2013 än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag.

Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Eftersom finansutskottet i första steget av budgetprocessen har lämnat ett förslag till riksdagen om utgiftsramar som ger budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat avstår jag från att delta i beslutet om

anslag inom utgiftsområde 18. Jag vidhåller emellertid uppfattningen att ramen för utgiftsområde 18 borde fastställas enligt Miljöpartiets förslag och således utökas med 160 miljoner kronor för 2013.

I tabellen nedan redovisas den fördelning av anslag inom utgiftsområdet som förordas i vår motion 2012/13:C421 på de områden där vi avviker från regeringsförslaget.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
1:4 Innovativt byggande	10	+15
1:5 Boverket	228	+120
1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	33	+5
1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	15	-15
2:2 Konsumentverket	116	+20
2:5 Åtgärder på konsumentområdet	17	+15
Summa anslagsförändring	–	+160

Våra förslag om avvikande anslag innebär i korthet följande.

Anslaget för innovativt byggande höjs med 15 miljoner kronor. Medlen ska användas för att inrätta ett nationellt kunskapscentrum bestående av aktörer på bygg- och bostadsmarknaden. Fokus bör ligga på att möjliggöra en ökad byggnadstakt av hyresbostäder som är lämpliga för unga och studenter. Centrets verksamhet ska bl.a. omfatta spridning av goda exempel på yt- och kostnadseffektiv nyproduktion samt att stimulera forskning och innovation och generera samarbeten i byggprojekt.

Anslaget till Boverket bör årligen utökas med 120 miljoner kronor för att finansiera flera satsningar. Ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering gör det möjligt att utveckla metoder för att ta större hänsyn till natur- och kulturmiljö samt ekologiska och sociala mervärden i planeringsarbetet. Det gäller metoder som kan leda till bl.a. minskat bilberoende, förbättrad kollektivtrafik och ett bra serviceutbud i bostadsområdena. Anslagsökningen ska vidare användas till att stärka arbetet med bullerfrågor i samhällsplaneringen. I dag utsätts alltför många för buller i sin närmiljö. Om vi ska nå målet om en minskning av bullret med 5 dBA utomhus vid bostadsmiljöer till 2020 i förhållande till 1998 är det nödvändigt att vidta åtgärder i den byggda miljön som minskar inslaget av bilism. Medelstillskottet till Boverket gör det också möjligt att återuppta arbetet med att motverka fukt- och mögelskador i bebyggelsen. Den tidigare avvecklingen av Fonden för fukt- och mögelskador var mycket olycklig eftersom felkonstruerade hus och allvarliga fukt- och mögelskador fortfarande är ett problem som kräver insatser från statens sida.

Anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bör få ett tillskott på 5 miljoner kronor. Genom att åtgärda alla bostäder med radonhalter över gällande riktvärden skulle man kunna rädda ett stort antal liv varje

år. Den extra tilldelningen ska användas till en informationskampanj om riskerna med radon och till att finansiera en därmed ökad efterfrågan på bidrag.

Under de senaste åren har regeringen vidtagit flera åtgärder som har lett till ett successivt försämrat strandskydd. Det stöd som kan utgå till kommunerna genom förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen bidrar till denna utveckling. Denna förordning, liksom det anslag som finansierar stödet, bör därför avvecklas.

Anslaget för Konsumentverket bör utökas med 20 miljoner kronor. Den extra tilldelningen ska användas till att förstärka arbetet med tillsyn och marknadskontroller och för informations- och utbildningsinsatser till barn och ungdomar.

Slutligen innebär Miljöpartiets förslag inom utgiftsområde 18 att anslaget Åtgärder på konsumentområdet kan höjas med 15 miljoner kronor per år under perioden 2013–2016. Dessa medel ska användas för stöd till fristående konsumentorganisationer såsom Sveriges Konsumenter samt till återupprättande av Kilen eller motsvarande organisation med ansvar för stöd till människor drabbade av läkemedelsberoende och andra läkemedelsbiverkningar samt kunskapsspridning i ämnet.

3. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Sverigedemokraternas förslag om statsbudgeten finns i vår partimotion 2012/13:Fi219. I denna motion beskrivs också inriktningen på vår bostadspolitik. Förslaget om anslag inom utgiftsområde 18 läggs fram i vår motion 2012/13:C361.

Eftersom riksdagens majoritet med stor sannolikhet i morgon kommer att följa finansutskottets förslag om att godkänna regeringens budgetproposition när det gäller budgetens inkomstsida och ramar för utgiftsområdena har våra, liksom övriga oppositionspartierna, budgetförslag i praktiken blivit överspelade. Det är inte heller möjligt att i detta betänkande fullfölja vårt förslag inom utgiftsområde 18 genom en reservation. Jag väljer därför att avstå från att delta i utskottets beslut när det gäller anslagen för 2013 inom utgiftsområdet. Nedan redogör jag i stället kortfattat för våra bostadspolitiska förslag.

Bostadspolitikens uppgift är att bidra till en fungerande bostadsmarknad och att skapa förutsättningar för ett välplanerat, energieffektivt och hållbart bostadsbyggande för både unga och gamla. De omfattande problemen på bostadsmarknaden och det otillräckliga bostadsbyggandet visar emellertid att regeringens bostadspolitik inte har förmått att leva upp till detta mål. En omfattande bostadsbrist i delar av landet, studenter som tvingas avstå från en utbildningsplats då de inte hittar ett boende och ett stort antal

bostadsområden som präglas av utanförskap och dåligt underhållna bostäder är några av de problem som regeringen inte har förmått hantera på ett godtagbart sätt.

Sverigedemokraterna redovisar i sin budgetmotion och i kommittémotioner ett antal åtgärder som kan bidra till att minska problemen på bostadsmarknaden. Det gäller åtgärder som underlättar andrahandsuthyrning, stimulerar byggnation av studentbostäder och även i övrigt bidrar till ökad nybyggnation genom förenklade regelverk samt stöd till akuta åtgärder för att få i gång en upprustning av miljonprogramsområdena. Även vårt förslag om att riva upp den s.k. EBO-lagen bör ses som en viktig och nödvändig bostadspolitisk åtgärd som kan bidra till bättre fungerande bostadsområden.

Ett snabbt sätt att öka utbudet av bostäder är att underlätta andrahandsuthyrning och även uppmuntra till uthyrning av del av en bostad. Sverigedemokraterna vill därför göra det skattefritt att hyra ut del av bostaden men också skattebefria andrahandsuthyrningen och göra reglerna för denna typ av uthyrning mer flexibla. Dessa åtgärder kan på kort tid lösgöra ett stort antal bostäder för unga och studenter. Det statsfinansiella bortfallet skulle bli begränsat medan de samhällsekonomiska vinsterna skulle bli stora när bostadsytan i beståndet kan nyttjas på ett mer effektivt sätt.

Det krävs emellertid också åtgärder som är direkt inriktade på studentbostäderna. I dag utgår full fastighetsavgift för dessa bostäder, till skillnad från bostäder som klassificeras som elevhem. Sverigedemokraterna föreslår därför att den kommunala fastighetsavgiften för studentbostäder avskaffas. Vi vill också förenkla vissa byggregler för att göra det billigare att bygga fastigheter. Främst är det kravet på hiss och andra krav på studentlägenheter som vi vill förändra så att det blir smidigare och billigare att producera studentlägenheter.

Vissa delar av de s.k. miljonprogramsområdena präglas i dag av ett omfattande utanförskap och är dessutom ofta i ett stort behov av upprustning och omstrukturering. Detta är primärt frågor som fastighetsägarna och kommunerna bör ta ett gemensamt ansvar för. Problemen är emellertid så akuta och omfattande att det nu krävs statliga insatser för att initiera åtgärder som kan leda till att utanförskapsområden åter blir en del av samhället. Miljonprogramsområdena kännetecknas ofta av en hög andel invandrare som står utanför arbetsmarknaden och är fast i bidragsberoende. I dessa områden är det inte ovanligt att grundläggande gemensamma värderingar om jämställdhet och respekt för varandra och våra lagar inte fått genomslag.

För att komma till rätta med detta problemkomplex krävs genomgripande reformer och en i grunden annorlunda politik. Det är således inte främst en fråga om ett bostadspolitiskt problem, men en satsning på upprustning och omstrukturering av miljonprogramsområdena kan utgöra en del av ett åtgärds paket för att vända den negativa utvecklingen i våra segregationerade bostadsområden. Eftersom upprustningsåtgärder inom dessa områ-

den inte alltid är företagsekonomiskt motiverade finns det ett motiv för att staten ska bidra till att finna finansieringslösningar. Sverigedemokraterna föreslår därför ett riktat anslag med stöd i form av ett garantiprogram för upprustning och omstrukturering av miljonprogrammets utanförskapsområden. Risken med alla former av byggsubventioner är att de driver upp byggpriserna och snedvrider konkurrensen. Anslaget bör därför fördelas över tiden så att övriga åtgärder i miljonprogramsområdena hinner få effekt. Vi vill också skapa en långsiktig och hållbar lösning vad gäller upprustningsbehov och underhåll för bostadsbestånden i vårt land genom att det införs skattefria underhållsfonder.

På ett nytt anslag inom utgiftsområde 18 föreslår vi att det årligen avsätts 140 miljoner kronor under 2013 för att stimulera en upprustning av miljonprogramsområdena. Inom utgiftsområdet är det samtidigt möjligt att minska anslaget till s.k. hyresgarantier eftersom dessa hittills har använts mycket begränsat. Minskningen bör uppgå till 35 miljoner kronor 2013.

4. Anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)

Amineh Kakabaveh (V) anför:

Vänsterpartiet har i sin budgetmotion presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När nu vårt förslag till budgettram har fallit väljer vi att i detta särskilda yttrande redovisa den politik vi menar att Sverige behöver för en bättre framtid.

För Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Vi lägger fram förslag som skapar fler jobb, som utjämnar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten.

Vänsterpartiet föreslår stora och nödvändiga samhällsnyttiga investeringar som skapar jobb. Vi vill investera i gröna jobb för miljön och klimatet, bl.a. genom en satsning på förnybar energi. Vi vill se ett ökat bostadsbyggande och föreslår ett långsiktigt investeringsstöd för byggande av hyresrätter med rimliga hyror och som bidrar till energiomställningen. För att bygga bort bostadsbristen behövs det ca 20 000 nya hyresrätter om året, vilket vi beräknar nå efter fem år med vårt investeringsstöd. Det behövs också en omfattande upprustningssatsning riktad till miljonprogrammet, vilket vi finansierar. Tillgängligheten ska förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom våra satsningar på kraftigt ökad kapacitet för järnvägen kan förseningarna på allvar minskas för både människor och gods och satsningarna skapar också nya jobb. Detsamma gäller våra förslag för att öka resandet med kollektivtrafik.

Det behövs bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. Vi gör en stor satsning på äldreomsorgen, bl.a. genom fler anställda och utbildning. Statsbidragen till kommunerna ska värdesäkras, både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbetstillfällen. En gymnasiegaranti föreslås som innebär att alla ska ha rätt till gymnasieutbildning innan de fyller 25 år. Vänsterpartiet satsar på ett generationsväxlingsprogram på arbetsmark-

naden med 25 000 jobb- och utbildningsplatser. Vi föreslår ett särskilt statsbidrag för att öka lärartätheten i grundskolan, och vi föreslår en extra förstärkning av resurserna till skolor med särskilt stora behov. De som arbetar kvällar, nätter och helger ska ha rätt till den skattefinansierade barnomsorgen; därför satsar vi på att skapa 15 000 platser inom barnomsorgen på obekvämt arbetstid. Vi föreslår också en stimulans till kommunerna så att barn till arbetslösa och föräldralediga ges rätt till 30 timmars förskola. Sjukförsäkringen förbättras, bl.a. genom slopad tidsbegränsning och möjligheter att återförsäkra de som har utförsäkrats till följd av regeringens försämringar. Vidare föreslår vi en individualiserad föräldraförsäkring, ett höjt och värdesäkrat underhållsstöd och höjda studiemedel.

För oss är utbildning centralt, och därför gör vi omfattande satsningar på utbildningsplatser i komvux, högskolor, yrkesutbildningar m.m. Vänsterpartiet satsar också på arbetsmarknadsåtgärder för att rusta människor för ett hållbart arbetsliv med plats för fler. Därför lägger vi bl.a. fram förslag om en stärkt arbetslöshetsförsäkring. Vi avskaffar programmet fas 3 och ersätter det med subventionerade jobb med avtalsenlig lön och utbildningsplatser. Vi satsar på förbättrad tillgänglighet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och ett förstärkt arbetsmiljöarbete.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. I och med den minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Vi tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 18 är en del av vårt budgetalternativ som utgör en helhet. Vårt förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet utgår från att bostadspolitiken ska återupprättas och att staten ska återta sitt ansvar inom både bostads- och konsumentpolitiken. Eftersom finansutskottet har lagt fram ett förslag till riksdagen om ramar för utgiftsområdena med en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken än den som Vänsterpartiet presenterat, deltar jag emellertid inte i detta beslut om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 18.

Jag redovisar i stället här kortfattat den fördelning av anslagen inom utgiftsområdet som Vänsterpartiet hade velat se och som presenteras i vår partimotion 2012/13:C356. Redovisningen avser endast de anslag där vi beloppsmässigt avviker från regeringens förslag samt våra förslag om nya anslagsposter. Våra förslag för budgetåret 2013 sammanfattas i följande tabell.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
1:5 Boverket	228	+10
2:2 Konsumentverket	116	+45
Nya anslag:	–	–
Investeringsstöd	–	+1 000
Hissbidrag	–	+100
Stimulera kooperativa hyresrättsföreningar	–	+10
Summa anslagsförändring	–	+1 165

Våra förslag om höjda anslag innebär i korthet följande.

Anslaget för Boverket utökas med 10 miljoner kronor som ska användas för informationsverksamhet för att få till stånd bättre upphandlingar i kommunerna och för att motverka ekonomisk brottslighet vid bostadsbyggande.

Anslaget för Konsumentverket ökas med 45 miljoner kronor som ska användas till ett stöd i arbetet med att ge människor tillgång till en god kommunal konsumentvägledning.

Ett nytt anslag för investeringsstöd tilldelas 1 000 miljoner kronor för 2013. Investeringsstödet ska kunna ges för nyproduktion av hyresrätter, inklusive hyresrätter för studentboende. Stödet ska uppgå till högst 25 procent av produktionskostnaden eller maximalt 300 000 kronor per lägenhet.

Ett nytt anslag för hissbidrag tilldelas 100 miljoner kronor. Bidrag ska kunna ges med upp till 25 procent av kostnaden för en hissinstallation.

Den icke-spekulativa upplåtelseformen kooperativa hyresrättsföreningar har inte kommit till användning i tillräcklig omfattning. Det finns anledning att sprida kunskap om hur upplåtelseformen kan utvecklas och stärkas. Ett nytt anslag på 10 miljoner kronor inrättas för detta ändamål.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 18:

2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken. Förslaget behandlas endast i de delar det avser 12 kap. 55 c §.
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2014–2021 (avsnitt 4.8.2).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Innovativt byggande ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2014–2017 (avsnitt 4.8.4).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (avsnitt 4.8.5).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor (avsnitt 4.8.5).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 4.8.6).
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2014–2017 (avsnitt 4.8.10).

12. Riksdagen anvisar för budgetåret 2013 ramanslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt följande uppställning: (se bilaga 2 i betänkandet).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Fi302 av Mikael Damberg m.fl. (S):

17. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om kreditgarantier för bostadsändamål i enlighet med vad som anförs i motionen.

2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum, bestående av aktörer på bygg- och bostadsmarknaden, med fokus på att möjliggöra en ökad byggnadstakt av hyresbostäder lämpliga för unga och studenter.

2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V):

1. Riksdagen begär att regeringen ska återkomma med förslag som innebär att det nuvarande målet för politikområdet Konsumentpolitik upphävs och att det i stället införs ett nytt mål, Trygga konsumenter som handlar hållbart, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2012/13:C234 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt åtgärdsprogram, Bo bra på yngre dar – innovativt byggande för unga och studenter.

2012/13:C237 av Christina Karlsson och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till investeringsstöd till byggande av hyresrätter.

2012/13:C256 av Pia Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre möjligheter för ungdomar att skaffa egen bostad.

2012/13:C268 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggande av hyresrätter.

2012/13:C280 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilda ungdomsbostäder.

2012/13:C328 av Pyry Niemi m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att nya hyresrätter byggs och befintliga bevaras.

2012/13:C329 av Agneta Gille m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter.

2012/13:C334 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aktieutdelning i kommunala bostadsbolag.

2012/13:C338 av Marie Nordén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentrådgivning i kommunerna.

2012/13:C346 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggande av bostäder för äldre.

2012/13:C353 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en tydligt socialt inriktad bostadspolitik.

2012/13:C356 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag att anta förslaget till lag om ändring i jordabalken (avsnitt 2.2 och 4.7 i propositionen). Förslaget behandlas endast delvis.

2012/13:C361 av Carina Herrstedt m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:C365 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk bostadsförmedling.

2012/13:C370 av Isak From m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att underlätta för bostadsbyggande i glesbygd.

2012/13:C371 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av ett ökat statligt ansvar för konsumentrådgivning i hela landet.

2012/13:C388 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen beslutar att ersätta målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en byggbonus för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter bör införas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett garantisystem för upprustning av lägenheter i flerfamiljshus.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en egnahemsrörelse för 2000-talet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förstärkt bostadsförsörjningslag.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunal bostadsförmedling.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmana kommuner med bostadsbrist att starta en förmedling av andrahandskontrakt.

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen beslutar att ersätta målet för området Konsumentpolitik med det mål och delmål som anförs i motionen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentvägledning.

2012/13:C392 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på en offensiv bostadspolitik för fler hyresrätter och för att förebygga hemlöshet.

2012/13:C399 av Peter Johnsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att initiera program för att på ett klimatsmart sätt renovera miljonprogramsområdena i hela landet.

2012/13:C400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett mål om att bygga 40 000 bostäder per år varav majoriteten hyresrätter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringsstöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttigt bostadsföretag i varje kommun.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska bostadsförmedlingar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunala boendeplaneringsprogram.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompletteringsbebyggelse för blandade boendeformer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett sammanhållet bostadsprogram för svaga bostadsmarknader.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett sammanhållet bostadsprogram för landsbygden.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hissbidrag.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda kommunal förmedling för uthyrning av lägenheter i andra hand.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat bostadsförsörjningsansvar för kommunerna.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn bör göras angående olika former av hyresgarantier.

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en parlamentarisk utredning om boendesegregationen.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat inflytande i allmännyttan.

2012/13:C404 av Kenneth G Forslund m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett bostadsstöd som gör det möjligt att subventionera byggandet av hyreslägenheter.

2012/13:C406 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik i enlighet med tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar att ersätta målen för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyggande i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar att ersätta målet för området Konsumentpolitik med mål och delmål i enlighet med vad som anförs i motionen.

2012/13:C409 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på bostadspolitik och kommunala bostadsförmedlingar.

2012/13:C411 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökat bostadsbyggande.

2012/13:C421 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska upphävas.
5. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till lag om uthyrning av egen bostad, lag om ändring i jordabalken, lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder, förslag

till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614) och förslag till lag om ändring i lagen (1994:831) om rättegången i vissa hyresmål i Svea hovrätt.

Förslaget behandlas endast delvis.

2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade resurser till utbildningsinsatser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt kommunal konsumentvägledning och ökat stöd till fristående konsumentorganisationer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt tillsyn och marknadskontroller.

2012/13:C447 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas rätt till en bostad.

2012/13:C448 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma behovet samt återkomma med förslag gällande ekonomisk vägledning för en del äldre.

2012/13:So596 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna i sin samhällsplanering ska underlätta äldres boendekarriär.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beakta äldres behov av tillgänglighet till samhällsservice i all samhällsplanering.

2012/13:Ub509 av Jabar Amin m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bygga fler studentbostäder.

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska ta fram en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygdskommunerna.

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på bostadspolitiken för en växande Stockholmsregion.

2012/13:A356 av Hannah Bergstedt m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungas möjligheter till eget boende.

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kraftsamling på bostadsområden som präglas av sociala problem.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggnad samt
konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen				
		S	MP	SD	V	
1:1	Bostadspolitisk utveckling	20 000				
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500				
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	41 970		-35 000		
1:4	Innovativt byggande	10 000		+15 000		
1:5	Boverket	227 653		+120 000	+10 000	
1:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802		+5 000		
1:7	Statens geotekniska institut	43 025				
1:8	Lantmäteriet	497 977				
1:9	Statens va-nämnd	8 653				
1:10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	15 000		-15 000		
2:1	Marknadsdomstolen	10 447				
2:2	Konsumentverket	115 933		+20 000	+45 000	
2:3	Allmänna reklamationsnämnden	30 551				
2:4	Fastighetsmäklarinspektionen	17 181				
2:5	Åtgärder på konsumentområdet	17 459		+15 000		
2:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374				
Nya anslag						
99:1	Byggbonus för ökad nyproduktion av studentlägenheter samt små hyresrätter		+1 000 000			
99:2	Bidrag till miljonprogrammen			+140 000		
99:3	Investeringsstöd				+1 000 000	
99:4	Hissbidrag				+100 000	
99:5	Stimulera kooperativa hyresrättsföreningar				+10 000	
Summa för utgiftsområdet		1 192 525	+1 000 000	+160 000	+105 000	+1 165 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2013 inom
utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1 Bostadspolitisk utveckling	±0	20 000
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	±0	99 500
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	±0	41 970
1:4 Innovativt byggande	±0	10 000
1:5 Boverket	±0	227 653
1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	±0	32 802
1:7 Statens geotekniska institut	±0	43 025
1:8 Lantmäteriet	±0	497 977
1:9 Statens va-nämnd	±0	8 653
1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	±0	15 000
2:1 Marknadsdomstolen	±0	10 447
2:2 Konsumentverket	±0	115 933
2:3 Allmänna reklamationsnämnden	±0	30 551
2:4 Fastighetsmäklarinspektionen	±0	17 181
2:5 Åtgärder på konsumentområdet	±0	17 459
2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	±0	4 374
Summa för utgiftsområdet	±0	1 192 525

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 1 och 55 c §§ jordabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

1 §²

Detta kapitel avser avtal, genom vilka hus eller delar av hus upplåts till nyttjande mot ersättning. Detta gäller även om lägenheten upplåtits genom tjänsteavtal eller avtal i anslutning till sådant avtal.

Innefattar avtalet även upplåtelse av jord att nyttjas tillsammans med lägenheten, *skall* detta kapitel tillämpas på avtalet, om jorden *skall* användas för trädgårdsodling i mindre omfattning eller för annat ändamål än jordbruk. Förenas ett tjänsteavtal, som *ej* är av ringa betydelse, med upplåtelse av såväl lägenhet för bostadsändamål som jord, *skall* kapitlet tillämpas, om upplåtelsen av lägenheten är mera betydelsefull än upplåtelsen av jorden.

Innefattar avtalet även upplåtelse av jord att nyttjas tillsammans med lägenheten, *ska* detta kapitel tillämpas på avtalet, om jorden *ska* användas för trädgårdsodling i mindre omfattning eller för annat ändamål än jordbruk. Förenas ett tjänsteavtal, som *inte* är av ringa betydelse, med upplåtelse av såväl lägenhet för bostadsändamål som jord, *ska* kapitlet tillämpas, om upplåtelsen av lägenheten är mera betydelsefull än upplåtelsen av jorden.

Med bostadslägenhet avses lägenhet som upplåtits för att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad. Med lokal avses annan lägenhet än bostadslägenhet.

Det som föreskrivs i detta kapitel om sambor gäller endast sådana samborförhållanden där ingen av samborna är gift.

Förbehåll som strider mot en bestämmelse i detta kapitel är utan verkan mot hyresgästen eller den som har rätt att träda i hans ställe, om *ej* annat anges.

Omfattar hyresavtalet minst tre bostadslägenheter, som hyresgästen *skall* hyra ut i andra hand eller upplåta med kooperativ hyresrätt, får parterna avtala om förbehåll som strider mot vad som sägs i detta kapitel om sådana lägenheter, under förutsättning att förbehållet inte strider mot bestämmelserna om lokaler och inte heller avser rätten till förlängning av avtalet eller grunderna för fastställande av hyresvillkoren i

Förbehåll som strider mot en bestämmelse i detta kapitel är utan verkan mot hyresgästen eller den som har rätt att träda i hans *eller hennes* ställe, om *inte* annat anges.

Omfattar hyresavtalet minst tre bostadslägenheter, som hyresgästen *ska* hyra ut i andra hand eller upplåta med kooperativ hyresrätt, får parterna avtala om förbehåll som strider mot vad som sägs i detta kapitel om sådana lägenheter, under förutsättning att förbehållet inte strider mot bestämmelserna om lokaler och inte heller avser rätten till förlängning av avtalet eller grunderna för fastställande av hyresvillkoren i samband

¹ Balken omtryckt 1971:1209.

² Senaste lydelse 2005:436.

samband med sådan förlängning. Ett sådant förbehåll gäller endast om det godkänts av hyresnämnden. Godkännande behövs dock inte om staten, kommun, landsting eller kommunalförbund är hyresvärd.

med sådan förlängning. Ett sådant förbehåll gäller endast om det godkänts av hyresnämnden. Godkännande behövs dock inte om staten, kommun, landsting eller kommunalförbund är hyresvärd.

I lagen (2012:000) om utbyggnad av egen bostad finns särskilda bestämmelser om upplåtelse av bostadslägenhet i vissa fall.

55 c §³

Vid prövning av hyran *skall* hyra för lägenheten som har bestämts i en förhandlingsöverenskommelse enligt hyresförhandlingslagen (1978:304) anses som skälig, om

1. den organisation av hyresgäster som är part i överenskommelsen var etablerad på orten när överenskommelsen ingicks,
2. det i överenskommelsen har bestämts att hyran *skall* fastställas enligt denna paragraf,
3. överenskommelsen omfattar samtliga bostadslägenheter i huset och har träffats innan det har träffats hyresavtal för någon av lägenheterna, och
4. det inte har förflutit mer än *tio* år sedan den första bostadshyresgästen tillträdde lägenheten.

Vid ombyggnad av del av hus eller tillbyggnad av hus *skall* vad som sägs i första stycket 3 om samtliga bostadslägenheter i stället avse samtliga bostadslägenheter som bildats av utrymmen som tidigare inte till någon del använts som bostadslägenhet.

Det som sägs i första stycket gäller inte om det finns synnerliga skäl att inte anses hyran i förhandlingsöverenskommelsen som skälig. Det gäller inte heller den del av hyran som avser ersättning enligt 20 § hyresförhandlingslagen.

Trots första stycket får hyran ändras i den mån det är skäligt med hänsyn till den allmänna hyresutvecklingen på orten sedan överenskommelsen träffades.

Vid prövning av hyran *ska* hyra för lägenheten som har bestämts i en förhandlingsöverenskommelse enligt hyresförhandlingslagen (1978:304) anses som skälig, om

1. den organisation av hyresgäster som är part i överenskommelsen var etablerad på orten när överenskommelsen ingicks,
2. det i överenskommelsen har bestämts att hyran *ska* fastställas enligt denna paragraf,
3. överenskommelsen omfattar samtliga bostadslägenheter i huset och har träffats innan det har träffats hyresavtal för någon av lägenheterna, och
4. det inte har förflutit mer än *femton* år sedan den första bostadshyresgästen tillträdde lägenheten.

Vid ombyggnad av del av hus eller tillbyggnad av hus *ska* vad som sägs i första stycket 3 om samtliga bostadslägenheter i stället avse samtliga bostadslägenheter som bildats av utrymmen som tidigare inte till någon del använts som bostadslägenhet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

2. I fråga om hyra som bestämts i en förhandlingsöverenskommelse som ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

³ Senaste lydelse 2006:408.

BILAGA 5

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i jordabalken

Häri genom föreskrivs att 12 kap. 55 c § jordabalken¹ ska ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

12 kap.**55 c §²**

Vid prövning av hyran ska hyra för lägenheten som har bestämts i en förhandlingsöverenskommelse enligt hyresförhandlingslagen (1978:304) anses som skälig, om

1. den organisation av hyresgäster som är part i överenskommelsen var etablerad på orten när överenskommelsen ingicks,

2. det i överenskommelsen har bestämts att hyran ska fastställas enligt denna paragraf,

3. överenskommelsen omfattar samtliga bostadslägenheter i huset och har träffats innan det har träffats hyresavtal för någon av lägenheterna, och

4. det inte har förflutit mer än femton år sedan den första bostadshyresgästen tillträdde lägenheten.

Vid ombyggnad av del av hus eller tillbyggnad av hus ska vad som sägs i första stycket 3 om samtliga bostadslägenheter i stället avse samtliga bostadslägenheter som bildats av utrymmen som tidigare inte till någon del använts som bostadslägenhet.

Det som sägs i första stycket gäller inte om det finns synnerliga skäl att inte anse hyran i förhandlingsöverenskommelsen som skälig. Det gäller inte heller den del av hyran som avser ersättning enligt 20 § hyresförhandlingslagen.

Trots första stycket får hyran ändras i den mån det är skäligt med hänsyn till den allmänna hyresutvecklingen på orten sedan överenskommelsen träffades.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

2. I fråga om hyra som bestämts i en förhandlingsöverenskommelse som ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

¹ Balken omtryckt 1971:1209.

² Senaste lydelse 2006:408.